

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

AGROBUDŽET

za 2009. godinu

***MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA
I VODOPRIVREDE***

P L A N
***upotrebe sredstava za podsticanje razvoja poljoprivrede i ribarstva
u 2009. godini***

AGROBUDŽET

Podgorica, februar 2009. godine

Na osnovu čl. 13 i 21 Zakona o obezbjedjenju i usmjeravanju sredstava za podsticanje razvoja poljoprivrede („Službeni list SRCG“, broj 11/90 i „Službeni list RCG“, broj 24/92), člana 11 Zakona o veterinarstvu („Službeni list RCG“, br. 11/04 i 27/07), čl. 6, 14, 54 i 56 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja („Službeni list RCG“, broj 28/06), člana 9 Zakona o bezbjednosti hrane („Službeni list CG“, broj 14/07) i člana 11 Zakona o genetički modificovanim organizmima („Službeni list CG“, broj 22/08), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2009. godine, donijela je

P L A N
upotrebe sredstava za podsticanje razvoja poljoprivrede i ribarstva,
u 2009. godini

OPŠTI DIO

Plan upotrebe sredstava za podsticanje razvoja poljoprivrede i ribarstva u 2009. godini (u daljem tekstu: Plan), obuhvata: programe za podsticanje razvoja poljoprivrede, ugovorene usluge u poljoprivredi, socijalna davanja staračkim domaćinstvima, izdatke za lokalnu infrastrukturu i ruralni razvoj, program zdravstvene zaštite životinja, program fitosanitarnih mjera i programe za podsticanje razvoja ribarstva.

Sredstva predviđena ovim Planom opredijeljena su u Budžetu Crne Gore za 2009. godinu, u ukupnom iznosu od 19.750.000 €, od čega:

- a) za razvoj poljoprivrede i ribarstva..... 17.600.000 €**
- b) za zdravstvenu zaštitu životinja .....1.850.000 €**
- c) za sprovođenje fitosanitarnih mjera .....300.000 €.**

RASPODIJELA SREDSTAVA

Sredstva iz stava 2 opšteg dijela ovog Plana opredijeljena su prema podsticajnim mjerama određenim Agrobudžetom za 2009. godinu, koji je odštampan uz ovaj plan i čini njegov sastavni dio (u daljem tekstu: Agrobudžet).

a) Sredstva za razvoj poljoprivrede i ribarstva

Sredstva za razvoj poljoprivrede i ribarstva u iznosu od 17.600.000 €, u Budžetu za 2009. godinu, opredijeljena su Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – funkcionalna klasifikacija 41101 – Program 2531 – poljoprivreda i ribarstvo, na sljedećim pozicijama:

- pozicija 4139 – ugovorene usluge	3.700.000 €;
- pozicija 4171 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga	8.350.000 €;
- pozicija 4313 – transferi pojedincima-staračke naknade	2.900.000 €;
- pozicija 4412 – izdaci za lokalnu infrastrukturu i ruralni razvoj	2.650.000 €.

- Sredstva opredijeljena za **ugovorene usluge** (4139) usmjeravaće se za finansiranje programa određenih Agrobudžetom u okviru:
mjera ruralnog razvoja za programe označene šiframa:

šifra 2.1.1 u iznosu od 125.000€; **šifra 2.1.2** u iznosu od 125.000€; **šifra 2.1.3** u iznosu od 115.000€; **šifra 2.1.4** u iznosu od 100.000€; **šifra 2.1.5** u iznosu od 100.000€; **šifra 2.1.6** u iznosu od 100.000€; **šifra 2.1.7** u iznosu od 100.000€; **šifra 2.1.8** u iznosu od 35.000€; **šifra 2.2.1**; **šifra 2.2.2** u iznosu od 128.220€;

programa određenih Agrobudžetom u okviru mjera podrška opštim uslugama i servisima u poljoprivredi za programe označene šiframa: **3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.5; 3.6** i

programa određenog Agrobudžetom za sprovođenje popisa u poljoprivredi označenog **šifrom: 6**.

- Sredstva opredijeljena za **subvencije za proizvodnju i pružanje usluga** (4171) usmjeravaće se za:

finansiranje programa određenih Agrobudžetom u okviru mjera tržišno-cjenovne politike za programe označene šiframa:

šifra 1.1.1; šifra 1.1.2; šifra 1.1.3; šifra 1.1.4; šifra 1.1.5; šifra 1.1.6; šifra 1.2; šifra 1.3.1; šifra 1.3.2;

programa određenih Agrobudžetom u okviru mjera ruralnog razvoja za programe označene šiframa:

šifra 2.1.1 u iznosu od 425.000€; **šifra 2.1.2** u iznosu od 545.000€; **šifra 2.1.6** u iznosu od 570.000€; **šifra 2.1.7** u iznosu od 570.000€; **šifra 2.1.9; šifra 2.1.10; šifra 2.1.11; šifra 2.3.1** u iznosu od 11.780€;

programa određenog Agrobudžetom u okviru mjera tehničke i administrativne podrške implementaciji programa označenog **šifrom 5** u iznosu od 95.000€;

programa određenih Agrobudžetom u okviru mjera podrške ribarstvu za programe označene šifrom: šifra B1; šifra B2;

i sredstva rezerve za nepredviđene budžetske rashode **šifra C**.

- Sredstva opredijeljena za *transfere pojedincima – staračke naknade* (4313) usmjeravaće se za:
finansiranje programa određenog Agrobudžetom označenog *šifrom: 4.1.*
- Sredstva opredijeljena za izdatke za *lokalnu infrastrukturu i ruralni razvoj* (4412) usmjeravaće se za finansiranje programa određenih Agrobudžetom u okviru mjera ruralnog razvoja za programe označene šifrom:
šifra 2.1.3 u iznosu od 515.000€; *šifra 2.1.4* u iznosu od 100.000€; *šifra 2.1.5* u iznosu od 200.000€; *šifra 2.1.8* u iznosu od 35.000€; *šifra 2.2.2* u iznosu od 36.780€; *šifra 2.2.3*; *šifra 2.3.1* u iznosu od 68.220€, *šifra 2.3.2* i

programe određene Agrobudžetom u okviru mjera tehničke i administrativne podrške implementaciji programa programe označene šifrom 5 u iznosu od 315.000€.

b) Sredstva za zdravstvenu zaštitu životinja (Program 3.8)

Sredstva za zdravstvenu zaštitu životinja u iznosu od 1.850.000 €, u Budžetu za 2009. godinu, opredijeljena su Veterinarskoj upravi – funkcionalna klasifikacija 41102 – Program 2011 - Preventiva, praćenje i kontrola veterinarske djelatnosti, na poziciji 4171 – subvencije, koja će se koristiti prema Operativnom programu o zdravstvenoj zaštiti životinja u 2009. godini (“Službeni list CG“, broj 5/09).

c) Sredstva za sprovođenje fitosanitarnih mjera (Program 3.7)

Sredstva za fitosanitarnu oblast u iznosu od 300.000 €, u Budžetu za 2009. godinu, opredijeljena su Fitosanitarnoj upravi – funkcionalna klasifikacija 41106 – Program 2621 – Fitosanitarna uprava, na poziciji 4139 – ugovorene usluge i koristi će se prema Programu fitosanitarnih mjera za 2009. godinu, koji će na predlog Fitosanitarnе uprave, donijeti i objaviti u „Službenom listu Crne Gore“, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

IZVRŠENJE PLANA

- Za izvršenje Plana u dijelu podsticajnih mjera u poljoprivredi i ribarstvu, odgovorno je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i institucije – službe određene za realizaciju pojedinih programa.
- Za izvršenje Plana u dijelu zdravstvene zaštite životinja, odgovorna je Veterinarska uprava, a za izvršenje Plana u dijelu fitosanitarnih mjera, odgovorna je Fitosanitarna uprava.
- Obaveze prema korisnicima plana izvršavaće se po dinamici utvrđenoj budžetskim planom potrošnje, koji odobrava Ministarstvo finansija.
- Troškovi iskazani po pojedinim programima predstavljaju projektovane vrijednosti.
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Veterinarska uprava i Fitosanitarna uprava mogu u toku izvršenja ovog Plana vršiti izmjene namjene korišćenja sredstava i preusmjeravati ih sa jednog programa na drugi do visine ukupnih sredstava po pojedinim pozicijama.

ZAVRŠNA ODREDBA

Ovaj Plan objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: _____
Podgorica, _____ **2009. godine**

VLADA CRNE GORE
P R E D S J E D N I K
Milo Đukanović, s.r.

AGROBUDŽET ZA 2009. GODINU

PRIKAZ AGROBUDŽETA ZA 2009. GODINU PO VRSTAMA MJERA I PROGRAMIMA

A) POLJOPRIVREDA

Šifra	Ekon. klas	Naziv programa	Iznos, €	%
1.	MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE			
1.1	DIREKTNA PLAĆANJA			
1.1.1	4171	Direktna podrška stočarskoj proizvodnji	1.603.528	8,1
1.1.2	4171	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	1.191.000	6,0
1.1.3	4171	Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka	665.000	3,4
1.1.4	4171	Podrška za otkup i klanje goveda	90.000	0,5
1.1.5	4171	Direktna podrška ratarskoj proizvodnji	559.000	2,8
1.1.6	4171	Podrška proizvodnji duvana	200.000	1,0
UKUPNO DIREKTNA PLAĆANJA (1.1)			4.308.528	21,8
1.2	4171	PROGRAM UNAPREĐIVANJA PČELARSTVA	235.500	1,2
1.3	MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA			
1.3.1	4171	Program intervencija na tržištu	480.000	2,4
1.3.2	4171	Upravljanje rizicima u poljoprivredi	280.000	1,4
UKUPNO MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA (1.3)			760.000	3,8
UKUPNO MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (1.1+1.2+1.3)			5.304.028	26,9

2	MJERE RURALNOG RAZVOJA			
2.1	<i>Osovina 1: Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</i>			
2.1.1	4171 4139	Podrška investicijama u poljoprivrednu opremu i mehanizaciju	550.000	2,8
2.1.2	4171 4139	Podrška investicijama u stočarske farme	670.000	3,4
2.1.3	4412 4139	Podrška podizanju višegodišnjih zasada	630.000	3,2
2.1.4	4412 4139	Podrška izgradnji i opremanju zaštićenih prostora	200.000	1,0
2.1.5	4412 4139	Podrška investicijama vezanim za zemljišnu politiku	300.000	1,5
2.1.6	4171 4139	Podrška investicijama u preradu animalnih proizvoda	670.000	3,4
2.1.7	4171 4139	Podrška investicijama za čuvanje, pakovanje i preradu biljnih proizvoda	670.000	3,4
2.1.8	4412 4139	Podrška investicijama u preradu na porodičnim gazdinstvima	70.000	0,4
2.1.9	4171	Podrška organizacijama proizvođača	145.000	0,7
2.1.10	4171	Unapređivanje kvaliteta proizvoda	241.000	1,2
2.1.11	4171	Promocija poljoprivrednih proizvoda	95.000	0,5
UKUPNO OSOVINA 1			4.241.000	21,5

2.2	<i>Osovina 2: Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima</i>			
2.2.1	4139	Očuvanje genetičkih resursa u poljoprivredi	80.000	0,4
2.2.2	4139 4412	Organska poljoprivreda	165.000	0,8
2.2.3	4412	Održivo korišćenje planinskih pašnjaka	380.000	1,9
UKUPNO OSOVINA 2			625.000	3,2
2.3	<i>Osovina 3: Mjere za poboljšanje kvaliteta života i širenja ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima</i>			
2.3.1	4412 4171	Diverzifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama	80.000	0,4
2.3.2	4412	Obnova i razvoj sela i izgradnja seoske infrastrukture	1.000.000	5,1
UKUPNO OSOVINA 3			1.080.000	5,5
UKUPNO MJERE RURALNOG RAZVOJA (2.1+2.2+2.3)			5.946.000	30,1

3	PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI			
3.1	4139	Obrazovanje, istraživanja, razvoj i analize	195.000	1,0
3.2	4139	Program unapređivanja stočarstva	316.200	1,6
3.3	4139	Program stručnih i savjetodavnih poslova u stočarstvu	314.780	1,6
3.4	4139	Program stručnih poslova u biljnoj proizvodnji	75.000	0,4
3.5	4139	Program savjetodavnih poslova u biljnoj proizvodnji	305.800	1,5
3.6	4139	Program mjera kontrole kvaliteta proizvoda	85.000	0,4
3.7	4139	Program fitosanitarnih mjera	300.000	1,5
3.8	4171	Operativni program o zdravstvenoj zaštiti životinja	1.850.000	9,4
UKUPNO PODRŠKA USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI			3.441.780	17,4

4	SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU			
4.1	4313	Program staračkih naknada	2.900.000	14,7

5	4171 4412	Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa	410.000	2,1
---	--------------	--	---------	-----

6	4139	Sprovođenje popisa u poljoprivredi	1.400.000	7,1
---	------	------------------------------------	-----------	-----

B) RIBARSTVO

B.1	4171	Podrška razvoju sektora morskog ribarstva i marikulture	215.000	1,1
B.2	4171	Podrška razvoju sektora slatkovodnog ribarstva i akvakulture	100.000	0,5
UKUPNO ZA RIBARSTVO			315.000	1,6

C	4171	Rezerva za nepredviđene budžetske rashode	33.192	0,2
---	------	---	--------	-----

UKUPNO – AGROBUDŽET (A+B+C)			19.750.000	100
------------------------------------	--	--	-------------------	------------

---

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE

1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA	
1.1.1	DIREKTNJA PODRŠKA STOČARSKOJ PROIZVODNJI
Razlozi za podsticaj	<p>Specifični prirodni uslovi, koji se ogledaju u velikim površinama nisko produktivnih prirodnih livada i pašnjaka, predodredili su uglavnom ekstenzivno gajenje preživara u Crnoj Gori. U govedarstvu preovladava gajenje nespecializovanih, tj. rasa dvojnog pravca proizvodnje (za mlijeko i meso) sa izraženom sezonalnošću u teljenju. Tov junadi slabo je razvijen i malog je obima. Kod ovaca i koza, koje se tradicionalno gaje za proizvodnju mlijeka i mesa, ishrana se gotovo u cjelini bazira na korišćenju prirodnih livada i pašnjaka lošijeg kvaliteta.</p> <p>Ekstenzivni sistemi gajanja preživara i niska produktivnost smanjuju konkurentsku sposobnost proizvođača, zbog čega potencijali u stočarstvu ostaju neiskorišćeni, što ima negativne posljedice na cjelokupan razvoj poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore. Korišćenje raspoloživih resursa prirodnih livada i pašnjaka moguće je jedino gajenjem preživara koje je tijesno povezano i sa ostankom aktivne radne snage u izrazito ruralnim područjima Crne Gore. Poboljšanje konkurentnosti proizvođača kroz direktnu dohodovnu podršku može da ubrza razvoj sektora stočarstva u pravcu prilagođavanja zahtjevima i standardima EU i da ga osposobi za postepeno uključivanje u zajedničko tržište EU.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Podizanje konkurentnosti stočarske proizvodnje, • obezbjeđivanje uslova za uravnotežen razvoj govedarstva, ovčarstva i kozarstva, • bolje korišćenje raspoloživih resursa, posebno prirodnih livada, • jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa i poboljšanje sistema bezbjednosti hrane, podsticanjem klanja goveda u klanicama koje ispunjavaju propisane veterinarsko-sanitarne uslove, • doprinos ruralnom razvoju kroz poboljšavanje dohotka poljoprivrednih gazdinstava i time podizanja kvaliteta života u ruralnim područjima.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Direktna podrška stočarstvu sadrži:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>premije po grlu za priplodne krave i junice;</i> ➤ <i>klanične premije po grlu za utovljenu junad i ostale kategorije odraslih goveda;</i> ➤ <i>premije po grlu za ovce i koze.</i> <p>Pravo na podršku za priplodne krave i junice imaju sva gazdinstva koja gaje više od 3 grla te vrste stoke, samo za grla iznad ovog minimuma do maksimuma od 50 grla za premiju. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno 6 mjeseci.</p> <p>Osnovna premija po grlu za priplodne krave i junice iznosi 80 €.</p> <p>Pravo na klanične premije za tovljenu junad i ostale kategorije odraslih goveda imaju gazdinstva koja te kategorije goveda prodaju registrovanoj klanici do maksimalnog broja od 90 grla godišnje.</p> <p>Klanične premije odnose se na odrasla goveda minimalne tjelesne mase 400 kg po grlu, uz izuzetak za junad utovljenu na paši koja mogu imati minimalnu masu pri klanju 350 kg.</p> <p>Pravo na premije može se ostvariti samo za grla odgajena u Crnoj Gori, a uvezena junad treba da borave na gazdinstvu u tovu najmanje 6 mjeseci.</p> <p>Osnovna klanična premija za tovljenu junad iznosi 120 € po grlu, a za ostale kategorije odraslih goveda 40 € po grlu, premija se ne ostvaruje za klanje teladi,</p> <p>Pravo na podršku za ovce i koze imaju sva gazdinstva koja gaje više od 20 ovaca i/ili više od 10 koza u stadu.</p> <p>Plaćanje se odnosi samo na grla iznad minimalnog broja do maksimuma od 300 grla po gazdinstvu za premiju.</p> <p>Osnovna premija po grlu za priplodne ovce i koze iznosi 10 €.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za pojedinu vrstu plaćanja prevazilazi planirani iznos proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po grlu za tu vrstu podrške.</p> <p>Za premije na goveda i klanične premije preduslov je da su grla obilježena.</p> <p>Navedeni maksimumi po pojediniim komponentama ne odnose se na registrovana preduzeća.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju prethodne kriterijume
Način plaćanja	Gotovinske uplate poljoprivrednim gazdinstvima
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke, odgovorno lice Milan Marković

Procedura realizacije	<p>Februar. Služba za selekciju distribuira obrasce zahtjeva i putem medija najavljuje mjeru 01.mart - 15. april. Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije 01. maj – 30. okobar. Služba provjerava stanje na terenu: min. 30% zahtjeva za goveda, a 50% za ovce i koze, 100% zahtjeva za klanične premije za utovljenu junad na bazi prethodno dostavljenih podataka od veterinarske inspekcije o obilježenim ili grlima nabavljenim sa strane, 01-30. nov: Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i njihovo dostavljanje Ministarstvu Februar – jun: Isplata premija za prethodnu godinu Napomena: Premije ostvarene prema navedenim kriterijumima i opisanoj proceduri isplaćivaće se u 2010. Finansijski plan koji slijedi odnosi se na premije koje će se isplatiti na osnovu prava stečenog u 2008.godini u skladu sa linijama 1, 3, 6 i 7 Agrobudžeta za 2008.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branko Bulatović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	1. Premije u govedarstvu (6783 grla x 70 € + 583 grla x 60€)	509.790
	2. Premije u ovčarstvu 81274 grla x 9 €	731.466
	3. Premije u kozarstvu 11167 grla x 9 €	100.503
	4. Premije za priplodne junice 1389 grla x 100€	138.900
	5. Premije za tov junadi (ostvareni prirast kod 1219 grla)	122.869
Ukupno	1.603.528	

1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA		
1.1.2	PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLIJEKA	
Razlozi za podsticaj	<p>Od ukupne proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori, koja se cijeni na oko 200 mil. litara, manje od 20% prerađuje se u registrovanim mljekarama, većina ostaje na gazdinstvu i domaćinstva to mlijeko prerađuju u mliječne proizvode (sir i kajmak) ili koriste za vlastitu potrošnju. Ti proizvodi pojavljuju se na organizovanom tržištu u veoma ograničenom obimu. S druge strane, potražnja za komercijalnim mliječnim proizvodima je sve veća, posebno u turističkoj potrošnji.</p> <p>Niska proizvodnja mlijeka po kravi i po gazdinstvu na jednoj strani i sve veći zahtjevi u pogledu kvaliteta mlijeka na drugoj strani smanjuju interes proizvođača mlijeka za prodaju mljekarama. Podizanje konkurentnosti mljekarskog sektora kroz direktnu podršku proizvođačima može znatno ubrzati razvoj tržišne proizvodnje mlijeka i njeno prilagođavanje standardima EU.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mlijeka, • podsticanje razvoja komercijalne proizvodnje mlijeka za isporuku mljekarama, • povećanje udjela otkupljenog mlijeka u ukupnoj proizvodnji mlijeka, • unapređivanje kvaliteta mlijeka, • ukupnjivanje farmi za proizvodnju mlijeka. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se isporuka od proizvođača koji isporučuju mlijeko registrovanim mljekarama i učestvuju u primjeni nacionalnog sistema unapređivanja kvaliteta mlijeka.</p> <p>Podrška ima oblik premije po litru isporučenog mlijeka i iznosi 0,035 € po litru.</p> <p>Napomena: Do početka isplate premija po grlu priplodnih krava i junica u skladu sa novim kriterijumima, koji su definisani mjerom 1.1.1 - Direktni podsticaj stočarskoj proizvodnji, dodatno će se u 2009. proizvođačima isplaćivati premija od 0,02€ po litru otkupljenog mlijeka.</p> <p>Uslov za premije je da isporučena količina po gazdinstvu bude minimalno 200 litara mjesečno.</p>	
Korisnici	Svi proizvođači koji registrovanoj mljekari isporučuju preko 200 litara mlijeka mjesečno.	
Način plaćanja	Preko mljekara ili banaka, gotovinske isplate poljoprivrednim proizvođačima po spiskovima mljekara.	
Realizacija	Registrovane mljekare i sirare	
Procedura realizacije	<p>Spiskovi proizvođača sa podacima o mjesečnim količinama isporučenog mlijeka su osnov za obračun i isplatu premije,</p> <p>Registrovane mljekare dostavljaju spiskove sa podacima najkasnije do 10. u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu,</p> <p>Isplate se vrše mjesečno mljekarama koje su dužne premije proslijediti svojim kooperantima, najkasnije do podnošenja zahtjeva za sljedeći mjesec,</p> <p>Ukoliko neka mljekara redovno ne izmiruje obaveze proizvođačima mlijeka, premija se isplaćuje direktno proizvođačima</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Lidija Rmuš Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije 3,5 euro centa po litru – 20.000.000 l x 0,035 €	700.000
	Dodatna premija 2,0 euro centa po litru – 20.000.000 l x 0,02 €	400.000
	Premija za drugu polovinu 2008. po programu 2 Agrobudžeta za 2008.	91.000
	Ukupno	1.191.000

1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA		
1.1.3	PODRŠKA JAČANJU OTKUPNE MREŽE MLIJEKA	
Razlozi za podsticaj	Jedan od razloga za mali udio mlijeka koje se redovno isporučuje mljekarama u ukupnoj količini proizvedenog jeste i nedovoljno razvijena otkupna mreža. Postoje brojne opštine na čijem području uopšte nije organizovan otkup mlijeka. Troškovi organizovanja i održavanja otkupne mreže su veliki zbog konfiguracije terena i usitnjene strukture proizvođača. Pojedine mljekare praktikuju nabavku sirovog mlijeka za dalju preradu iz okruženja, jer su im tako troškovi sakupljanja niži. Tako brojni proizvođači ostaju bez pristupa tržištu. Održavanje i širenje otkupne mreže mlijeka jedan je od ključnih faktora za dalji razvoj tržišne proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • održavanje, jačanje i proširivanje infrastrukture za otkup mlijeka, • podizanje konkurentnosti proizvodnje i prerade mlijeka, • povećanje otkupa mlijeka i prerade u registrovanim mljekarama, • širenje asortimana mliječnih proizvoda iz domaće proizvodnje. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Putem učešća u finansiranju troškova otkupa mlijeka, uključujući funkcionisanje otkupnih centara, podržavaju se mljekare da održavaju i proširuju otkupnu mrežu. Mjera se odnosi na sve registrovane mljekare koje redovno otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača.</p> <p>Osnov za učešće u finansiranju troškova otkupa je količina otkupljenog mlijeka koja se dokazuje priloženim spiskovima proizvođača.</p> <p>Troškovi se nadoknađuju linearno za svaki litar otkupljenog mlijeka u iznosu od 0.025€ po litru.</p> <p>Dodatna premija od 0.02€ po litru odnosi se na povećane količine otkupa u odnosu na odgovarajući mjesec iz prethodne godine.</p>	
Korisnici	Sve registrovane mljekare koje otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača i dosljedno se pridržavaju Uredbe o kriterijumima i načinu određivanja otkupne cijene sirovog mlijeka.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa spiskom farmera od kojih je otkupljeno mlijeko	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa registrovanim mljekarama i otkupnim centrima	
Procedura realizacije	<p>Osnov za obračun i isplatu premije su stvarno otkupljene mjesečne količine mlijeka od domaćih proizvođača.</p> <p>Registrovane mljekare dostavljaju podatke najkasnije do 10. u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu.</p> <p>Isplate se vrše mjesečno mljekarama koje su dužne da prethodno izvrše obaveze prema poljoprivrednim proizvođačima iz Mjere 1.1.2, a najkasnije do podnošenja zahtjeva za sljedeći mjesec</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Lidija Rmuš Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije 2,5 euro centa po otkupljenom litru – 25.000.000 lit x 0,025€	625.000
	Dodatna premija za proširivanje otkupa (2 mil. lit x 0,02€)	40.000
	Ukupno	665.000

1.1. DIREKTNA PLAĆANJA		
1.1.4	PODRŠKA ZA OTKUP I KLANJE GOVEDA	
Razlozi za podsticaj	Prema raspoloživim podacima, mali je broj goveda svih kategorija koja se kolju u registrovanim klanicama. Jednim dijelom to je uslovljeno tradicijom držanja i klanja goveda direktno na gazdinstvima. Drugi je razlog u znatnim troškovima koje klanična industrija ima pri klanju, od troškova transporta sa veoma udaljenih područja, preko troškova administracije, veterinarske kontrole, neškodljivog uklanjanja konfiskata i otpadaka i sl. Podrška se uvodi kako bi se dijelom nadoknadili troškovi i tako podstaklo klanje goveda u klanicama koje ispunjavaju propisane uslove.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mesa, • povećanje klanja odraslih goveda u registrovanim klanicama, • uspostavljanje sistema kontrole kvaliteta i slijedljivosti u proizvodnji mesa, • jačanje infrastrukture za proširenje otkupne mreže goveda, • jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška klanicama predstavlja kompenzaciju dijela troškova otkupa i fiksnih troškova vezanih za obavezu praćenja kvaliteta, slijedljivosti i druge administrativno-tehničke zahtjeve. Mjera se realizuje u obliku plaćanja po grlu goveda tjelesne mase veće od 240 kg po grlu. Iznos podrške po zaklanom grlu je 20 €.	
Korisnici	Sve registrovane klanice koje otkupljuju i kolju goveda isporučena od domaćih proizvođača	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa spiskom farmera od kojih su otkupljena grla za klanje	
Realizacija	Veterinarska uprava u saradnji sa registrovanim klanicama, odgovorno lice Biljana Blečić	
Procedura realizacije	Osnov za obračun i isplatu podrške su spiskovi registrovanih klanica o otkupljenim i zaklanim grlima, ovjereni od veterinarske inspekcije. Pravo na premiju može se ostvariti samo za propisno obilježena grla i odgajena u Crnoj Gori, a ukoliko su grla tovljena potrebno je da su u tovu provela minimalno 6 mjeseci. Klanice dostavljaju spiskove tromjesečno Ministarstvu, Isplata se vrši tromjesečno klanicama	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Sunčica Boljević Veterinarska inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije za 4500 odraslih goveda, osim teladi, (2000 junadi i 2500 odraslih goveda) x 20€	90.000
	Ukupno	90.000

1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA	
1.1.5	DIREKTNJA PODRŠKA RATARSKOJ PROIZVODNJI
Razlozi za podsticaj	Crna Gora, usljed specifičnih prirodnih uslova, raspolaže ograničenim površinama oranica, koje su nedovoljno iskorišćene. Prosječni prinosi ratarskih kultura su niski. Povećanje produktivnosti ograničeno je usitnjenim posjedom i malim površinama oranica po gazdinstvu. Sve to smanjuje konkurentsku sposobnost proizvođača i interesovanje za ovaj vid proizvodnje. Razvoj ratarske proizvodnje jedan je od uslova za racionalno korišćenje ionako ograničenog prirodnog resursa, kao i za obezbjeđivanje proizvodnje kultura koje se tradicionalno gaje na tom prostoru. Usmjerena proizvodna podrška može pojačati konkurentnost ratarske proizvodnje, poboljšati ekonomski položaj proizvođača i razvojno uticati na proizvodnju.
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti ratarske proizvodnje, • optimalno korišćenje raspoloživih resursa oranica kroz redovnu obradu površina pogodnih za gajenje ratarskih kultura i proizvodnju stočne hrane, poštujući principe dobre poljoprivredne prakse, • bolja ponuda žitarica iz domaće proizvodnje, • unapređivanje proizvodnje stočne hrane na raspoloživim oraničnim površinama, • obezbjeđivanje kvalitetnog sjemenskog materijala iz domaće proizvodnje.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ proizvodnju ratarskih kultura, ➤ proizvodnju sjemenskog materijala ratarskih kultura. <p>Podrška se sprovodi u obliku direktnih plaćanja po hektaru zasijane i/ili zasađene površine za osnovne ratarske kulture: žitarice, krompir, biljke za proizvodnju stočne hrane (biljke za spremanje silaže, jednogodišnje krmne kulture sa oranica i krmne kulture sa višegodišnjih sijanih travnjaka, travno-djetelinske smješe i lucerka), heljdu i druge ratarske kulture (osim duvana). Direktna plaćanja se usmjeravaju i za proizvodnju sjemenskog materijala navedenih kultura. Pravo na direktna plaćanja imaju i proizvođači višegodišnjih krmnih kultura uključujući i proizvođače koji su zasnovali proizvodnju i u 2008. do maksimalno 5 godina na istim parcelama, uz uslov da na njima primjenjuju redovne agrotehničke mjere. Minimalna površina za podršku proizvodnje pojedinih kultura je 0,5 ha. Ne mogu sa sabirati različite kulture za ispunjavanje navedenog minimuma na jednom gazdinstvu. Jedno gazdinstvo može ostvariti pravo na podršku za svaku od gajenih kultura za koju se opredjeljuje podrška.</p> <p>Utvrđene površine pojedinih kultura uvode se u odgovarajuće evidencije koje vodi Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, a evidenciju za sjemensku proizvodnju vodi i Fitosanitarna uprava.</p> <p>Uslov za ostvarivanje prava na podršku za merkantilnu proizvodnju je upotreba certifikovanog sjemenskog materijala, što se potvrđuje izvještajem Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.</p> <p>Uslov za ostvarivanje prava na podršku za sjemensku proizvodnju je ispunjavanje kriterijuma i zahtjeva za sjemensku proizvodnju u skladu sa zakonima (stručna i zdravstvena kontrola i certifikacija), što se potvrđuje izvještajem Fitosanitarne uprave.</p> <p>Osnovni iznos plaćanja po ha ratarske kulture koja se gaji za merkantilnu proizvodnju ili proizvodnju stočne hrane je 130 €, a za heljdu 180 €.</p> <p>Osnovni iznos plaćanja po ha sjemenske proizvodnje je 600 €.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za pojedinu vrstu direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru.</p>
Korisnici	Proizvođači ratarskih kultura koji ispunjavaju propisane kriterijume. Proizvođači sjemenskog materijala ratarskih kultura koji ispune zahtjeve u pogledu sjemenske proizvodnje.
Način plaćanja	Proizvođačima preko banaka, po ispostavljenom izvještaju Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji i Fitosanitarne uprave.
Realizacija	Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, odgovorno lice: Vukota Stanišić Fitosanitarna uprava, odgovorno lice: Zorka Prljević
Procedura realizacije	Podrška za merkantilnu proizvodnju: Februar. Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji distribuirala obrasce zahtjeva i putem medija najavljuje mjeru 01. mart – 30. maj: Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije (proljećna sjetva); 01. sept. – 30. okt.: Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije

	(jesenja sjetva); 01. jun – 15. nov.: Služba provjerava stanje na terenu za sve prijavljene površine (100%); 01. jul – 15. jul: Izrada izvještaja za proljećnu sjetvu, formiranje spiskova i dostavljanje Ministarstvu 01. nov. – 15. nov.: Izrada izvještaja za jesenju sjetvu, formiranje spiskova i dostavljanje Ministarstvu Jul – decembar: Isplata premija Podrška za sjemensku proizvodnju - u skladu sa zakonom. Jul – decembar: Isplata premija	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branko Bulatović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Merkantilna proizvodnja 130€ po ha (3100 ha) i 180€ po ha za heljdu (200 ha)	439.000
	Sjemenska proizvodnja 600€ po ha, (200 ha)	120.000
	Ukupno	559.000

1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA		
1.1.6.	PODRŠKA PROIZVODNJI DUVANA	
Razlozi za podsticaj	Raspoloživi zemljišni resursi u neposrednoj blizini Skadarskog jezera pružaju povoljne uslove za gajenje duvana. Ti raspoloživi zemljišni resursi nijesu još dovoljno iskorišćeni. Podizanje konkurentnosti kroz usmjerenu podršku proizvođačima omogućava održavanje nivoa proizvodnje, a time i bolje iskorišćavanje proizvodnog potencijala.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti proizvodnje duvana, • korišćenje resursa raspoloživog zemljišta koje je manje pogodno za uzgoj ostalih kultura, • poboljšanje kvaliteta proizvedenog duvana. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška za povećanje konkurentnosti proizvodnje duvana obezbjeđuje se: u obliku plaćanja po kg proizvedenog i osušenog duvana, u zavisnosti od klase kvaliteta, od 0,20 do 0,55 € po kg.</p> <p>za unapređivanje tehnologije proizvodnje sirovog duvana</p> <p>Premije po kg otkupljenog duvana za:</p> <p>Hercegovački tip: 0,55€ za A1; 0,45€ za A2; 0,35€ za A3; 0,26€ za A4 i 0,51€ za B1; 0,41€ za B2; 0,31€ za B3; 0,21€ za B4 klasu;</p> <p>Berlejski tip: 0,51€ za 1.; 0,41€ za 2.; 0,31€ za 3.; 0,21€ za 4. klasu;</p> <p>Merilenski tip: 0,55€ za 1.; 0,45€ za 2.; 0,35€ za 3.; 0,26€ za 4. klasu.</p>	
Korisnici	Proizvođači duvana koji proizvedu i isporuče duvan registrovanim obrađivačima duvana	
Način plaćanja	Preko banaka, po ispostavljenom izvještaju o isporuci proizvedenog duvana registrovanim obrađivačima duvana i Udruženju proizvođača duvana	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa registrovanim obrađivačima duvana i Udruženjem proizvođača duvana	
Procedura realizacije	Osnov za obračun i isplatu podrške su spiskovi proizvođača duvana i količine isporučenog duvana po kvalitetu, koje dostavlja registrovani obrađivač duvana i zahtjevi Udruženja proizvođača duvana. Prava ostvarena po osnovu proizvodnje duvana u 2008. godini isplaćuju se u prvoj polovini 2009. godine.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branko Bulatović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška proizvodnji duvana	200.000
	Ukupno	200.000

1.2. PROGRAM UNAPREĐIVANJA PČELARSTVA		
Razlozi za podsticaj	<p>Pčelarstvo u Crnoj Gori ima dugu i bogatu tradiciju. Bogatstvo medonosnog bilja u Crnoj Gori pruža veoma povoljne prirodne uslove za razvoj ove djelatnosti. Značaj pčelarstva ne ogleda se samo u proizvodnji meda i ostalih pčelinjih proizvoda već i u ulozi pčela u oprašivanju biljaka, čime se direktno utiče na povećanje prinosa raznih voćarskih, ratarskih, livadskih i drugih kultura.</p> <p>Unapređivanje ovog sektora se ostvaruje edukacijom pčelara, mjerama za poboljšanje konkurentnosti proizvodnje i očuvanja zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica. Imajući u vidu postojeće stanje razvoja pčelarstva i potrebu da sektor bude konkurentan na širem tržištu i izložen oštroj konkurenciji iz zemalja EU i trećih zemalja, potrebno je nastaviti program podrške razvoju pčelarstva.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda, • poboljšanje genetskog potencijala pčelinjih društava uvođenjem u proizvodnju visokokvalitetnih matica, • očuvanje kvaliteta i poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda, • poboljšanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda, • podizanje stručnog znanja i obučenosti pčelara. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se unapređivanja pčelarstva u oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ proizvodnje selekcionisanih matica, ➤ kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica, ➤ poboljšanja konkurentnosti putem automatizacije pojedinih faza rada i poboljšanja higijenskih uslova dobijanja i čuvanja pčelinjih proizvoda, ➤ stručnog osposobljavanja pčelara. <p>Podrška unapređivanju proizvodnje selekcionisanih matica odnosi se na podršku funkcionisanju centara za selekciju koji se pridržavaju strogo propisanih kriterijuma u selekciji visokokvalitetnih matica kao i na podršku reprocentrima u uzgoju matica od selekcionisanog materijala.</p> <p>Podrška unapređivanju kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica usmjerena je na zaštitu pčelinjih društava od pčelinjeg krpelja (<i>Varroa destructor</i>) upotrebom organskih lijekova i na poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda. Pravo na ovu podršku imaju pčelari koji za tretman svojih zajednica od pčelinjeg krpelja koriste organske preparate izuzimajući organske kiseline (mravlja, oksalna i sl) i upotrebljavaju antivarozne podnjače.</p> <p>Podrška poboljšanju konkurentnosti proizvodnje u pčelarstvu odnosi se na kofinansiranje nabavke opreme za vrcanje, skladištenje i punjenje meda, opreme za poboljšanje higijene i očuvanja kvaliteta izvorno sakupljenih pčelinjih proizvoda, prvenstveno meda. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi 40 % vrijednosti opreme. Pravo na podršku imaju pčelari koji imaju veći broj košnica od 20.</p> <p>Podrška stručnom osposobljavanju pčelara usmjerava se u razne vidove edukacije i stručnog osposobljavanja pčelara: organizovanje seminara i pčelarskih manifestacija, nabavke literature, izdavanja časopisa i dr.</p>	
Korisnici	Savez pčelarskih organizacija Crne Gore, opštinske pčelarske organizacije, Centri za selekciju matica, uzgajivači matica	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Savez pčelarskih organizacija, odgovorno lice: Radule Miljanić Poljoprivredni fakultet u Zemunu, odgovorno lice: prof Mića Mladenović	
Procedura realizacije	Savez pčelarskih organizacija dostavlja Ministarstvu spiskove pčelara o preuzetim maticama, podnjačama, podatke i dokaze o nabavljenoj opremi, spisak održanih pčelarskih manifestacija i stručnih predavanja, kao i izvještaje o izdatim časopisima. O sprovedenim mjerama selekcije u Centrima za selekciju angažovani eksperti podnose izvještaje Ministarstvu. Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja, koji se podnosi Ministarstvu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice: Slavica Pavlović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	A. Proizvodnja selekcionisanih matica	40.000
	• finansiranje centara i reprostanica, stručno sprovođenje projekta	19.000
	• učešće u nabavci matica, 7000 kom x 3 €	21.000
B. Unapređivanje kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdrav. stanja	57.500	

pčelinjih zajednica	
<ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje antivarožnih podnjača u savremeni sistem pčelarenja, 2500 kom. x 5 € (min. 5 kom.) 	12.500
<ul style="list-style-type: none"> • Učešće u sprovođenju zaštite pčelinjih društava protiv pčelinjeg krpelja (30.000 pčelinjih društava x 1,5 €) 	45.000
C. Poboljšanje konkurentnosti proizvodnje u pčelarstvu	90.000
<ul style="list-style-type: none"> • Učešće u troškovima nabavke opreme za vrcanje, punjenje, skladištenje meda i poboljšanje higijene (do 40% ukupne vrijednosti nabavljene opreme) 	
D. Stručno osposobljavanje pčelara	48.000
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija pčelarskih manifestacija i savjetovanja 	6.000
<ul style="list-style-type: none"> • Učešće u štampanju časopisa "Pčelarstvo" 	20.000
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija škole pčelarstva 	15.000
<ul style="list-style-type: none"> • Učešće predstavnika Saveza pčelara na međunarodnim pčelarskim manifestacijama I seminarima 	3.000
<ul style="list-style-type: none"> • Izrada i štampanje Uputstva za dobru praksu u pčelarstvu 	2.500
<ul style="list-style-type: none"> • Izrada web stranice Saveza pčelara 	1.500
Ukupno A,B,C,D	235.500

1.3. MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA		
1.3.1	PROGRAM INTERVENCIJA NA TRŽIŠTU	
Razlozi za podsticaj	Stabilizovanje tržišta i rješavanje sezonske neujednačenosti ponude poljoprivrednih proizvoda jedan je od ključnih preduslova za stabilnost dohotka proizvođača. U uslovima slabo razvijene tržišne infrastrukture (skladišni kapaciteti, otkupna mreža, prerada) proizvođači nijesu u stanju sami rješavati probleme vezane za izrazito sezonski karakter proizvodnje, što ugrožava njihov opstanak i razvoj. Sa druge strane, sezonski viškovi poljoprivrednih proizvoda mogu se dijelom plasirati i u obliku podrške u hrani određenim socijalnim grupama stanovništva. Pomoć u hrani prati strateške ciljeve obezbjeđivanja hrane po prihvatljivim cijenama za stanovništvo i istovremeno podržava razvoj poljoprivrede putem stabilizovanja uslova na tržištu.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • stabilizovanje dohotka proizvođača sezonskih proizvoda kroz otklanjanje sezonskog narušavanja sklada između ponude i tražnje, • podsticaj potrošnje specifičnih proizvoda koji se pojavljuju kao sezonski viškovi, • podrška nabavci određenih poljoprivrednih proizvoda po pristupačnim cijenama za određene socijalne grupe i slojeve stanovništva. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se otkup i plasman izrazitih sezonskih viškova poljoprivrednih proizvoda, u prvom redu svježeg povrća, voća, jagnječeg mesa, mlijeka i mlječnih proizvoda.</p> <p>Stabilizacija unutrašnjeg tržišta zahtijeva angažovanje finansijskih sredstava za učešće u otplati dijela kamata po kratkoročnim pozajmicama koje otkupljivači uzimaju kod banaka i predstavlja nužnu intervenciju ukoliko dođe do poremećaja na tržištu. Za realizaciju ovog programa će se koristiti instrumenti za stabilizaciju tržišta (Safety net measures) u saradnji sa nevladinim organizacijama (Crveni krst, udruženja penzionera, sindikalne organizacije) i na nivou dosadašnje prakse koja ukazuje da su potrebne godišnje intervencije za otkup 20.000 tržnih viškova jagnjadi u izrazito ruralnim područjima koje imaju sezonski karakter (septembar, oktobar) kao i sezonski otkup (jul-septembar) povrća (paradajz, paprika, krastavac, lubenica...) i voća (mandarina, kivi, malina, borovnica...).</p> <p>Mjera se sprovodi u obliku pomoći u hrani, prvenstveno mlijeko i mlječni proizvodi, do 30% cijene isporučenih proizvoda specijalizovanim ustanovama, kao što su: bolnice, dječiji vrtići, starački domovi i ustanove za zbrinjavanje osoba sa posebnim potrebama.</p> <p>Ovaj mehanizam omogućava da se brзом intervencijom ublaže negativni efekti sezonskih poremećaja na tržištu poljoprivrednih proizvoda.</p>	
Korisnici	Proizvođači, organizacije proizvođača i zadruga ili preduzeća, udruženja poljoprivrednih proizvođača, ugrožene grupe stanovništva – potrošača, odnosno specijalizovane ustanove	
Način plaćanja	Po izvršenom otkupu na osnovu izvještaja otkupljivača i na osnovu zahtjeva ili ugovora o isporuci, na koji prethodno saglasnost daje Ministarstvo	
Realizacija	Ministarstvo i otkupljivači	
Procedura realizacije	<p>Osnov za obračun i isplatu po komponentama su spiskovi proizvođača sa podacima o otkupljenim količinama.</p> <p>Registrovana preduzeća koja otkupljuju voće i povrće, klanice za otkup jagnjadi kao i mlijezare dostavljaju podatke o otkupljenim i isporučenim vrstama proizvoda i cijenama kao i ugovore sa organizacijama za koje isporučuju proizvode i poslovnim bankama kojima dokazuju iznos podrške, visinu kamate i period korišćenja.</p> <p>Isplate se vrše nakon obrade od strane stručnih službi.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška otkupu sezonskih viškova u biljnoj proizvodnji	200.000
	Podrška otkupu sezonskih viškova u stočarskoj proizvodnji	80.000
	Podrška programu pomoć u hrani	200.000
	Ukupno	480.000

1.3. MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA		
1.3.2	UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podsticaj	Štete na poljoprivrednim usjevima, stoci i drugim resursima redovan su pratilac poljoprivredne proizvodnje, posebno od vremenskih nepogoda na usjevima i štete koje pričinjavaju velike divljači na stoci. Iako se neki od tih rizika mogu osigurati u okviru redovnog sistema osiguranja, proizvođači rijetko koriste tu mogućnost zbog visokih premija osiguranja. Štete većeg obima prevazilaze mogućnost saniranja od strane proizvođača i mogu ozbiljno da ugroze opstanak gazdinstava, a time i dugoročno održivi razvoj proizvodnje.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podsticaj Poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju svoje usjeve i stoku čime se obezbjeđuje stabilnost dohotka i smanjenje rizika u poljoprivrednoj proizvodnji, • smanjivanje dugoročno negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška za upravljanje rizicima u poljoprivredi sastoji se iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ finansiranja dijela troškova osiguranja od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci; ➤ naknade dijela štete koje pričinjavaju velike divljači; ➤ finansijske pomoći poljoprivrednim proizvođačima u slučaju štete od elementarnih i drugih nepogoda većih razmjera. <p>Podrška za osiguranje od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci može da iznosi do 50% polise osiguranja.</p> <p>Naknada šteta na stoci koje pričinjavaju velike divljači nadoknađuju se u zavisnosti od vrste i obima štete.</p> <p>Naknada šteta od elementarnih nepogoda koje nijesu predmet osiguranja, usljed nemogućnosti osiguravajućih društava da prihvate tu vrstu osiguranja, obezbjeđuje se u skladu sa propisima koji određuju nadoknadu štete u poljoprivredi. Nadoknada može iznositi najviše 20% pričinjene štete.</p> <p>U izuzetnim situacijama, za individualne štete većih razmjera koje imaju dugoročne i teške posljedice za pojedina gazdinstva - nadoknađuje se šteta u skladu sa razmjerama štete na bazi izvještaj Poljoprivredne inspekcije</p> <p>U slučaju štete od koje se poljoprivrednik može osigurati u redovnom sistemu osiguranja, a to nije učinjeno, nadoknada može da iznosi najviše do 10% pričinjene štete.</p>	
Korisnici	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poljoprivredna gazdinstva koja su osigurala usjeve ili stoku; ➤ poljoprivredna gazdinstva koja su pretrpjela štetu na stoci od napada divljači; ➤ poljoprivredna gazdinstva koja su pretrpjela štetu u slučaju prirodnih i drugih nepogoda većih razmjera. 	
Način plaćanja	Po zaključenju polise osiguranja, po ispostavljenom zahtjevu na račun podnosioca	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa osiguravajućim društvima	
Procedura realizacije	<p>Podrška osiguranju sprovodi se na bazi spiskova - evidencija osiguravajućih društava. Isplata se vrši osiguravajućim društvima.</p> <p>Naknada štete od napada divljači, prirodnih nepogoda i drugih događaja sprovodi se na bazi pravilnika o nadoknadi šteta, koji propisuje Ministarstvo.</p> <p>U realizaciji mjere Ministarstvo tijesno saraduje sa osiguravajućim društvima i opštinskom samoupravom.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Spaso Popović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška osiguranju u poljoprivredi	100.000
	Pomoć i učešće u nadoknadi šteta	180.000
	Ukupno	280.000

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

MJERE RURALNOG RAZVOJA

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.1	PODRŠKA INVESTICIJAMA U POLJOPRIVREDNU OPREMU I MEHANIZACIJU	
Razlozi za podsticaj	Jedan od glavnih uzroka nedovoljne konkurentnosti crnogorske poljoprivrede jeste niska produktivnost fizičkog kapitala, koja proizlazi i iz nedovoljne opremljenosti mehanizacijom i opremom. Postojeća mehanizacija, osim dijela nabavljenog kroz odgovarajuće projekte u posljednje vrijeme, veoma je zastarjela i u znatnoj mjeri izrabovana. Poljoprivredna gazdinstva, zbog nepovoljnog ekonomskog i socijalnog stanja, nijesu u mogućnosti da sama obezbijede dovoljno sredstava za modernizaciju proizvodnje. Proizvodnja je tako manje efikasna i ljudski resursi manje iskorišteni. Boljom opremom i savremenom mehanizacijom moguće je i znatno bolje ispunjavati zahtjeve održavanja prirodnih resursa, zaštite i dobrobiti životinja i bezbjednosti hrane	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti putem modernizacije poljoprivrednih gazdinstava, • bolje iskorišćavanje kapitala i ljudskih resursa, • uvođenje novih tehnologija i inovacija, • poboljšanje higijenskih uslova na farmama i podizanje kvaliteta proizvoda sa pozitivnim efektima na okolinu i dobrobit životinja. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje u obliku kofinansiranja nabavke opreme i mehanizacije na poljoprivrednim gazdinstvima radi poboljšanja proizvodne tehnologije u različitim sektorima poljoprivrede osim u pčelarstvu. Podržava se nabavka pojedinačne mehanizacije i opreme, određenih linija ili sektorski definisane mehanizacije i opreme.</p> <p>Prednost imaju investicije koje mogu donijeti direktno i znatno poboljšanje stanja na poljoprivrednom gazdinstvu, u pogledu unapređivanja ekonomskih, kao i drugih aspekata proizvodnje, a posebno investicije koje daju pozitivne efekte kod više poljoprivrednih gazdinstava (mašinski prstenovi). Kriterijumi se provjeravaju na bazi osnovnih podataka koji su sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 30% vrijednosti investicije. Za gazdinstva u područjima sa otežanim uslovima za poljoprivredu ili za mlade farmere podrška može iznositi do 40% vrijednosti investicije, a ako su ispunjena oba uslova do 50%.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva ili grupe gazdinstava koje ispunjavaju propisane kriterijume	
Način plaćanja	Po ispostavljanju dokumentacije o investiciji	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa donatorima i poslovnim bankama	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje do kraja aprila 2009. ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić Ovlaštene stručne službe	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji su definisani tenderom	450.000
	Učešće u projektu „POSAO ZA VAS“ za nabavku mehanizacije i opreme	100.000
	Ukupno	550.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.2	PODRŠKA INVESTICIJAMA U STOČARSKE FARME	
Razlozi za podsticaj	Stočarska proizvodnja u Crnoj Gori je, zbog nedostatka fizičkog kapitala i niske produktivnosti rada, nedovoljno efikasna. Moderan sistem proizvodnje u stočarstvu zasnovan je na kombinaciji dobrog genetskog potencijala stoke, efikasne i ekonomične proizvodnje stočne hrane, kao i odgovarajućih objekata i opreme za držanje stoke. Čak i ekstenzivni proizvodni sistemi zahtijevaju znatna kapitalna ulaganja. Veoma mali broj stočarskih objekata ispunjava minimalne uslove EU standarda u pogledu higijene, zaštite životne sredine (pogotovo nitrarna direktiva), te dobrobiti i zaštite životinja. Brži razvoj stočarstva Crne Gore nije moguć bez snažnije podrške ulaganjima u rekonstrukciju postojećih i izgradnju osnovnih i pomoćnih objekata na stočarskim farmama	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti stočarstva putem cjelovite modernizacije proizvodnih objekata, • bolje korišćenje kapitala i ljudskih resursa, • uvođenje novih tehnologija i inovacija, • ispunjavanje EU standarda koji se odnose na zaštitu životne sredine, održavanje visokog nivoa higijene, te dobrobit i zaštitu životinja. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje prvenstveno za investicije u podizanje stočarskih farmi za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ izgradnju samih objekata, ➤ nabavku pripadajuće opreme za objekte, ➤ nabavku priplodne stoke. <p>Projekti treba da omogućavaju značajno poboljšanje proizvodne tehnologije i ispunjavanje EU standarda u stočarstvu. Moguće su podrške projektima koji objedinjuju potreban fizički kapital ili dio njega. Podržava se adaptacija postojećih i izgradnja novih farmi uz davanje prednosti tipskim projektima, ako su oni racionalniji u pogledu realizacije ciljeva ove mjere. Projekti trebaju donijeti direktno i znatno poboljšanje na poljoprivrednom gazdinstvu u pogledu unapređivanja ekonomskog stanja, kao i drugih aspekata proizvodnje. Taj kriterijum se provjerava na bazi osnovnih podataka o gazdinstvu i predloženoj planu investicije, koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku.</p> <p>Podrška se daje u obliku kofinansiranja nabavke materijala za izgradnju, opreme, priplodne stoke, kao i plaćanja građevinskih radova na adaptaciji postojećih i izgradnji novih objekata. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi 30% vrijednosti investicije. Za gazdinstva u područjima sa otežanim uslovima za poljoprivredu ili za mlade farmere podrška može iznositi do 40% vrijednosti investicije, a ako su ispunjena oba uslova do 50%.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju kriterijume raspisanih tendera, osim onih koji su u istoj godini dobili podršku za nabavku iste mehanizacije i opreme u okviru mjere 2.1.1	
Način plaćanja	Po ispostavljanju dokumentacije o investiciji	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa ovlašćenom službom, donatorima i poslovnim bankama	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje do kraja aprila 2009. ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlašćene službe	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić Ovlašćene stručne službe	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji su definisani tenderom Učešće u projektu „POSAO ZA VAS“	490.000
	Ukupno	670.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:	
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede	
2.1.3	PODRŠKA PODIZANJU VIŠEGODIŠNJIH ZASADA
Razlozi za podsticaj	<p>Postoje agroekološki uslovi i značajan zemljišni potencijal za zasnivanje komercijalne proizvodnje i uzgoj voćnih vrsta kao i vinskih i stonih sorti grožđa. Usljed nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju investicije u tim sektorima poljoprivrede, raspoloživi potencijali nijesu dovoljno iskorišćeni.</p> <p>Stoga se ovim programom podstiče zasnivanje komercijalnih voćnih zasada i vinograda, koji će uz redovnu primjenu savremene agrotehnike biti visoko profitabilni. Takođe, podstiče se prelaz sa dosadašnje proizvodnje standardnog sadnog materijala na proizvodnju certifikovanog sadnog materijala.</p> <p>Kvalitetniji proizvodi iz primarne biljne proizvodnje preduslov su postizanja veće vrijednosti produkata prerađivačke industrije (maslinovo ulje, vino, voćni sok i sl.).</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • bolje korišćenje prirodnih resursa podizanjem novih višegodišnjih zasada sadnim materijalom kontrolisanog kvaliteta, • podsticanje revitalizacije i rekonstrukcije starih stabala masline što je preduslov za nesmetano obavljanje agrotehničkih mjera, kvantitet, kvalitet i redovnost prinosa i u konačnom preduslov za dobijanje ulja boljeg kvaliteta, • stvaranje baze podataka za formiranje katastra vinove loze, citrusa i masline, • proizvodnja certifikovanog sadnog materijala, • stvaranje uslova za optimalni način ishrane, kako bi genetski rodni potencijal gajenih biljaka mogao doći do punog izražaja i kako bi racionalnom primjenom đubriva zaštitili životnu sredinu.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za podizanje novih vinograda i voćnih zasada, za revitalizaciju starih stabala masline, za investicije za zasnivanje matičnih zasada (matičnih stabala), kao i za analizu zemljišta.</p> <p>Poljoprivredni proizvođači podnose zahtjev sa: dokazom o kupovini sadnog materijala – račun, dokazom o zdravstvenoj ispravnosti i sortnoj čistoći i izjavom o izvršenoj sadnji. Rok za dostavljanje zahtjeva je 01. maj za proljećnu sadnju i 15. decembar za jesenju sadnju.</p> <p>Podrška za zasnivanje vinograda iznosi 4.000€/ha, uz uslov da je vinograd zasnovan na površini min 0,2ha uz gustinu sadnje od min 4.000 kalemova po ha za vinske sorte grožđa ili min 2.000 kalemova po ha za stone sorte grožđa.</p> <p>Podržava se zasnivanje komercijalnih zasada:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ jabučastih i koštičavih voćnih vrsta u iznosu od 3000€/ha, uz uslov da je minimalna površina 0,5ha i gustina sadnje min 800 sadnica po ha; ➤ jagodastih voćnih vrsta u iznosu od 3500€/ha (jagoda) i 5000€/ha (malina i borovnica), uz uslov da je minimalna površina 0,2ha do max 2ha i gustina sadnje po ha: od min 10.000 sadnica maline, min 40.000 sadnica jagode, min 2.250 sadnica kupine, borovnice, ribizle; ➤ jezgrastih i subtropskih (osim masline) voćnih vrsta u iznosu od 3000€/ha, uz uslov da je minimalna površina 0,5ha i gustina sadnje od min 500 sadnica po ha. <p>Maksimalno se može podržati po jednom prijavljenom zahtjevu zasnivanje: vinograda do 5 ha, komercijalnih zasada jabučastih i koštičavih voćnih vrsta do 5 ha, jagodastih voćnih vrsta do 2 ha i jezgrastih i subtropskih voćnih vrsta do 5 ha.</p> <p>U cjelosti se refundiraju sredstva utrošena za kupovinu sadnog materijala masline iskorišćenog za zasnivanje maslinjaka min. površine 0,2ha i ostvarene gustine sadnje od min 400 sadnica po ha (Zakon o maslinarstvu Sl. list RCG br. 55/03).</p> <p>Uslov za nadoknadu za obavljanje revitalizaciju je uređen maslinjak i obavljena revitalizacija min 10 stabala. Zahtjev za nadoknadu za obavljanje rezidbu, rekonstrukciju krošnje starih stabala masline, proizvođač podnosi matičnom udruženju maslinara do 31. marta.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju propisane kriterijume i udruženja proizvođača
Način plaćanja	Proizvođačima i udruženjima proizvođača na žiro račun nakon dobijanja Izvještaja Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji. Za jesenju sadnju isplata je moguća i u n+1 godini. Za analizu zemljišta Biotehničkom fakultetu po ispostavljenoj fakturi.
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa Biotehničkim fakultetom: Savjetodavna služba odgovorno lice Vukota Stanišić i Centar za zemljište i melioracije odgovorno lice dr Mirjana Radulović
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na bazi: dostavljene dokumentacije, terenskog izvještaja Savjetodavne službe i Izvještaja o obavljenom poslu Centra za zemljište i melioracije. Realizaciju sadnje utvrđuje na terenu Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji i dostavlja

	<p>Ministarstvu Izvještaj. Savjetodavna služba u saradnji sa udruženjem maslinara nakon uvida u dokumentaciju i sagledavanja stanja na terenu, ocjenjuje ispunjenost uslova za dobijanje nadoknade po osnovu obavljene revitalizacije stabala masline i dostavlja Ministarstvu do 01. juna Izvještaj sa zapisnikom o utvrđivanju stanja na terenu i katastarskim podacima za svakog proizvođača, podnosioca zahtjeva. Nakon laboratorijske analize uzoraka zemljišta i tumačenja rezultata, Centar za zemljište i melioracije dostavlja proizvođačima instrukcije o djubrenju, a Ministarstvu Izvještaj o obavljenom poslu sa fakturom.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice dr Marija Krstić Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podsticaj za zasnivanje vinograda 4.000€/ha	250.000
	Podsticaj za zasnivanje komercijalnih zasada: jabučastih i koštičavih voćnih vrsta 3000€/ha, jagodastih voćnih vrsta (jagoda 3500€/ha),(malina i borovnica 5000€/ha), jezgrastih i suptropskih (osim masline) voćnih vrsta 3000€/ha	150.000
	U maslinarstvu: podrška investicijama u sadni materijal masline i učešće u troškovima za revitalizaciju maslinjaka do 5 €/stablu	180.000
	Podrška formiranju matičnih zasada (stabala) površine od min 0,1ha do max 2ha po voćnoj vrsti u iznosu do 30% vrijednosti investicije	20.000
	Učešće u nadoknadi troškova laboratorijskih analize uzoraka zemljišta do 25€/uzorku, u zavisnosti od ispitivanih parametara	30.000
	Ukupno	630.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.4.	PODRŠKA IZGRADNJI I OPREMANJU ZAŠTIĆENIH PROSTORA	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora raspolaže povoljnim agroklimatskim uslovima za organizovanje raznih vidova biljne proizvodnje, a posebno proizvodnje u zaštićenom prostoru Proizvodnja povrća, voća i cvijeća u zaštićenom prostoru u znatnoj mjeri umanjuje rizike nepovoljnog uticaja spoljne sredine, otvara mogućnost proširenja areala uzgoja pojedinih kultura, zatim produženja vegetacionog perioda i kreiranja vremena sazrijevanja poljoprivrednih kultura radi postizanja maksimalnih tržišnih efekata. Koristeći navedene prednosti, ova proizvodnja može da bude konkurentna na znatno širem tržištu od crnogorskog. Međutim, zbog socio-ekonomske strukture poljoprivrednih domaćinstava i visokih investicionih ulaganja nedovoljno je zastupljena u ukupnoj biljnoj proizvodnji. Stoga se, uvažavajući prednosti proizvodnje u zaštićenom prostoru, podržavaju projekti njihove izgradnje i opremanja.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti proizvodnje u zaštićenom prostoru kroz modernizaciju tehnologije uzgoja, • povećanje prinosa, produženje sezone gajenja, poboljšanje kvaliteta proizvoda, bogatija ponuda povrća. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se izgradnja i opremanje zaštićenih prostora min. površine 300m ² . Prednost imaju projekti koji mogu donijeti direktno i znatno poboljšanje na poljoprivrednom gazdinstvu, u pogledu unapređivanja ekonomskog stanja, kao i drugih aspekata proizvodnje. Taj kriterijum se provjerava na bazi osnovnih podataka o gazdinstvu i predložene plana investicije koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku. Maksimalno učešće sredstava iz budžetskih sredstava iznosi do 30% vrijednosti investicije.	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva i organizacije proizvođača koji ispunjavaju propisane kriterijume	
Način plaćanja	Proizvodjačima i organizacijama proizvođača na žiro račun nakon dobijanja Izvještaja sa terena Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa Savjetodavnom službom, donatorima i poslovnim bankama, odgovorno lice Vukota Stanišić	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje do kraja aprila 2009. ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja Savjetodavne službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice dr Marija Krstić Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji su definisani tenderom	200.000
	Ukupno	200.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.5	PODRŠKA INVESTICIJAMA VEZANIM ZA ZEMLJIŠNU POLITIKU	
Razlozi za podsticaj	Kvalitet i plodnost zemljišta su među osnovnim uslovima za efikasnu poljoprivredu. Česta je pojava suša ili prevelike količine vode u zemljištu. Crna Gora, pored usitnjenog posjeda, ima i veliki udio zemljišta slabe plodnosti zbog samog pedološkog sastava zemljišta, prisustva kamena i drugih ograničenja (izlomljenost reljefa, zemljište na nagibu i sl.). Poljoprivredna gazdinstva nijesu u mogućnosti da sama finansiraju troškove regulisanja potreba u vodi i drugih investicija u zemljište. Veliki kao i mali projekti poboljšanja kvaliteta zemljišta mogu pozitivno uticati na proizvodnju i njenu ekonomičnost, uz strogo poštovanje principa zaštite životne sredine.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede putem poboljšanja zemljišta; • bolje iskorišćavanje zemljišnih resursa, uključujući i pašnjačke površine; • uvođenje novih tehnologija i inovacija; • održavanje i poboljšanje zaštite životne sredine i prirodnih resursa. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ velike projekte navodnjavanja i odvodnjavanja koji se odnose na određena područja i planiraju se, po pravilu, u okviru lokalne zajednice; ➤ male projekte zemljišnih operacija čiji su nosioci, po pravilu, pojedinačna gazdinstva. <p>Veliki projekti odnose se prvenstveno na uređivanje režima vode (navodnjavanje, odvodnjavanje), a mogu se dopunjavati i sa drugim zemljišnim operacijama koje imaju isti cilj. Osnov za finansijsku podršku je projektna dokumentacija koja sadrži tehničke i ekonomske parametre kao i parametre potrebne za procjenu uticaja zemljišnih operacija na okolinu.</p> <p>Mali projekti odnose se na unapređivanje vodnog režima na pojedinim poljoprivrednim gazdinstvima, kalcifikaciju, melioracije, rekultivaciju, poboljšanje plodnosti i druge vidove unapređivanja kvaliteta zemljišta. Projekti treba da donesu značajno poboljšanje proizvodne sposobnosti zemljišta. Taj kriterijum se provjerava na bazi osnovnih podataka o gazdinstvu i predložene aktivnosti koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi 30% vrijednosti investicije, odnosno realizovanog programa ili aktivnosti.</p>	
Korisnici	Veliki projekti: lokalne zajednice, udruženja i grupe proizvođača ili građana. Manji projekti: poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju definisane kriterijume osim onih koji su u istoj godini dobili podršku za iste namjene u okviru mjere 2.1.3 i 2.1.4	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa Savjetodavnom službom, donatorima i poslovnim bankama, odgovorno lice Vukota Stanišić	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera Ministarstva ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji će se detaljno definisati tenderom	300.000
	Ukupno	300.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.6	PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRERADU ANIMALNIH PROIZVODA	
Razlozi za podsticaj	Razvoj crnogorske prerađivačke industrije animalnih proizvoda evidentan je u periodu poslije 2000. godine. Investira se u nove pogone, tehnologiju i modernizuje se proizvodnja. Trenutno je u funkciji veći broj manjih klanica, pogoni mesne industrije i pogoni u mljekarskom sektoru (mljekare i sirare). Produktivnost i higijensko stanje se unapređuju, ali bez dodatnih i većih intervencija ta industrija ne može izdržati konkurenciju pri otvaranju tržišta, čime bi se posredno mogla ugroziti i primarna proizvodnja. Za zadovoljavanje zahtjevnih EU standarda na području životne sredine i bezbjednosti hrane potrebne su dodatne visoke investicije. Očiti su deficiti i u razvoju novih proizvoda, promociji i marketingu. Dodata vrijednost u preradi je relativno niska i ne omogućuje održivu poziciju na domaćem tržištu. Razvoj prerađivačke industrije animalnih proizvoda je jedan od temeljnih uslova za razvoj stočarstva, kao najznačajnije grane crnogorske poljoprivrede. Potrebne su investicije u fizički kapital koji bi omogućio veću produktivnost rada, kao i u transfer i razvoj znanja u upravljanju i marketingu.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti prerade animalnih proizvoda putem cjelovite modernizacije proizvodnih i marketinških uslova, • povećanje dodate vrijednosti u proizvodnji animalnih proizvoda putem povećavanja efikasnosti u preradi i marketingu, • uvođenje novih tehnologija i inovacija, i otvaranje novih tržišnih mogućnosti, • ispunjavanje EU standarda i ciljno poboljšanje kvaliteta, zaštite životne sredine i bezbjednosti hrane, • jačanje veze sa primarnom proizvodnjom. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška za povećanje dodate vrijednosti u prerađivačkoj industriji animalnih proizvoda obuhvata investicije u preradu i marketing postojećih proizvoda, kao i u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje EU standarda na području bezbjednosti hrane i očuvanja okoline (uslov za svaku podršku). Podržavaju se projekti cjelovitih ili parcijalno zaokruženih rješenja u preradi i marketingu. Predmet kofinansiranja su nabavka materijala, opreme, mehanizacije, kao i građevinski radovi na adaptaciji postojećih ili izgradnji novih objekata, patenti i licence, izrada tehničke dokumentacije, marketinške analize i troškovi razvoja novih proizvoda. Ekonomska opravdanost projekta dokazuje se biznis planom koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku. Biznis plan treba da sadrži elemente tehničke specifikacije projekta, specifikacije u pogledu ispunjavanja higijenskih uslova i uslova očuvanja okoline, organizacije i korišćenja domaćih proizvodnih resursa u stočarstvu, kao i mogućnosti marketinga na domaćem i izvoznom tržištu. Prednost imaju projekti koji direktno podstiču razvoj primarne stočarske proizvodnje u regionalnom i nacionalnom kontekstu. Maksimalno učešće budžetskih sretstava iznosi do 30% vrijednosti investicije, a maksimalni iznos godišnje podrške po jednom projektu može iznositi do 70,000€	
Korisnici	Mikro, mala i srednja preduzeća	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama, donatorima i poslovnim bankama	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje do kraja aprila 2009. ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta . Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlašćene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić Ovlašćene inspekcije i službe	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji će se detaljno definisati tenderom	470.000
	Učešće u projektu „POSAO ZA VAS“	200.000
	Ukupno	670.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.7	PODRŠKA INVESTICIJAMA ZA ČUVANJE, PAKOVANJE I PRERADU BILJNIH PROIZVODA	
Razlozi za podsticaj	<p>Jedan od važnih uslova za razvoj biljne proizvodnje, naročito u sektoru povrtarstva i voćarstva, jeste dobro razvijena tržišna infrastruktura koja omogućava skladištenje i čuvanje svježih proizvoda za tržište i time smanjuje sezonski karakter tih proizvoda. Mogućnost plasmana svježih proizvoda kroz duži vremenski period, kao i prerada tih proizvoda, mogu značajno povećati dodatnu vrijednost u biljnoj proizvodnji sa pozitivnim uticajem na konkurentnost tih sektora. U Crnoj Gori tržišna infrastruktura je slabo razvijena. Broj i kapaciteti hladnjača su veoma ograničeni, a poseban je problem nedostatak prerađivačkih kapaciteta u ovoj oblasti. Dodatna vrijednost u biljnoj proizvodnji je zbog toga relativno niska i ne omogućuje dugoročno održivu poziciju na domaćem tržištu. Izvozni potencijali su samo djelimično iskorišćeni.</p> <p>Za ispunjavanje visokih standarda savremenog tržišta u pogledu kvaliteta, kvantiteta i bezbjednosti hrane potrebna su veća ulaganja, koja se ne mogu realizovati bez značajne podrške iz budžetskih sredstava. Potrebne su investicije u fizički kapital koji će omogućiti veću produktivnost rada, kao i u transfer i razvoj znanja u upravljanju i marketingu.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti prerade biljnih proizvoda putem cjelovite modernizacije proizvodnih i marketinških uslova, • povećanje dodate vrijednosti u proizvodnji biljnih proizvoda putem povećavanja efikasnosti u preradi i marketingu, • uvođenje novih tehnologija, inovacija i otvaranje novih tržišnih mogućnosti, • ispunjavanje EU standarda i ciljno poboljšanje kvaliteta i bezbjednosti hrane, • jačanje veze sa primarnom proizvodnjom. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za investicije koje iskazuju povećanje dodate vrijednosti u sljedećim segmentima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ u logistici pri otkupu, ➤ čuvanju, preradi, pakovanju i marketingu proizvoda, ➤ kao i za investicije u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. <p>Podržavaju se projekti cjelovitih ili parcijalno zaokruženih rješenja. Kofinansira se: nabavka materijala, opreme, mehanizacije, kao i građevinski radovi na adaptaciji postojećih i izgradnji novih objekata, patenti, licence, izrada tehničke dokumentacije, marketinške analize i razvoj novih proizvoda.</p> <p>Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje EU standarda (uslov za svaku podršku). Potencijalni korisnici podrške treba da predlože jasan biznis plan, kojim se dokazuje ekonomska opravdanost projekta i koji treba da sadrži elemente tehničke specifikacije projekta, specifikacije u pogledu ispunjavanja higijenskih i uslova očuvanja okoline, organizacije i korišćenja domaćih proizvodnih resursa biljne proizvodnje, kao i mogućnosti marketinga na domaćem i izvoznom tržištu. Prednost se daje projektima koji direktno utiču na razvoj domaće primarne biljne proizvodnje.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 30% vrijednosti investicije, a maksimalni iznos godišnje podrške po jednom projektu može iznositi do 70,000€</p>	
Korisnici	Mikro, mala i srednja preduzeća	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama, donatorima i poslovnim bankama	
Procedura realizacije	<p>Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje do kraja aprila 2009. ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta.</p> <p>Podrška se obezbjeđuje na bazi: dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene stručne službe</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić Ovlaštene inspekcije i službe	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji će se detaljno definisati tenderom	470.000
	Učešće u projektu „POSAO ZA VAS“	200.000
	Ukupno	670.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.8	PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRERADU NA PORODIČNIM GAZDINSTVIMA	
Razlozi za podsticaj	Ruralna područja imaju dugu tradiciju u preradi različitih animalnih i biljnih proizvoda u domaćinstvu. Proizvodi, kao što su: sir, mesne prerađevine, različita pića, prerađevine od voća i povrća, predstavljaju važan dio ruralne ekonomije i doprinose unapređivanju ekonomskog položaja porodičnih gazdinstava. Postoje raspoloživi potencijali koji mogu obogatiti ponudu lokalnih proizvoda i omogućiti zapošljavanje seoske radne snage, pa i održavanje seoske infrastrukture. Ti proizvodi znače i mogućnost povećavanja dodate vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, posebno plasmanom tih proizvoda kroz turizam. Pristup tržištu i zadovoljavanje potreba savremenog potrošača zahtijevaju prilagođavanje obima i kvaliteta, a posebno higijenskih standarda proizvoda, kao i usaglašavanje sa EU standardima u oblasti očuvanja životne sredine i bezbjednosti hrane. Potrebne su investicije u fizički kapital koji bi omogućio veću produktivnost rada, kao i u razvoj tehnologija i transfer znanja u proizvodnju.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti porodičnih gazdinstava, • povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda povećavanjem efikasnosti u preradi i marketingu, • uvođenje novih tehnologija i inovacija i otvaranje novih tržišnih mogućnosti, • poboljšanje kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje EU standarda u oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine, • očuvanje proizvodnje tradicionalnih proizvoda, • obogaćivanje turističke ponude specifičnim i rijetkim proizvodima visokog kvaliteta. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za investicije u preradu animalnih i biljnih proizvoda, uključujući i proizvode sakupljanja (ljekovitog bilja, gljive, šumsko voće i sl.) Pravo na podršku imaju porodična poljoprivredna gazdinstva, koja se bave preradom kao dopunskom djelatnošću i grupe proizvođača koji se udruže za preradu određenih poljoprivrednih proizvoda (sirovina) sa porodičnih gazdinstava.</p> <p>Podržavaju se investicije u preradu i marketing postojećih proizvoda, kao i u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje EU standarda (uslov za svaku podršku), koji važe za preradu na poljoprivrednim gazdinstvima. Kofinansira se: nabavka materijala, opreme, mehanizacije, kao i građevinski radovi na adaptaciji postojećih i izgradnji novih objekata.</p> <p>Potencijalni korisnici podnose biznis plan koji je obavezni sastavni dio zahtjeva za podršku. Biznis plan treba da sadrži osnovne podatke o gazdinstvu, odnosno organizaciji proizvođača, elemente tehničke specifikacije projekta, specifikacije u pogledu ispunjavanja higijenskih i uslova očuvanja okoline, organizacije i korišćenja sopstvenih proizvodnih resursa kao i nabavke poljoprivrednih proizvoda.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi 30% vrijednosti investicije. Za gazdinstva u područjima sa otežanim uslovima za poljoprivredu ili za mlade farmere podrška može iznositi do 40% vrijednosti investicije, a ako su ispunjena oba uslova do 50%.</p> <p>Maksimalni iznos podrške po jednom projektu je 4000€</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva sa dopunskim djelatnostima prerade poljoprivrednih proizvoda i organizacije proizvođača, koje ispunjavaju propisane kriterijume.	
Način plaćanja	Proizvodjačima na žiro račun nakon dobijanja izvještaja ovlašćene službe	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama	
Procedura realizacije	Na bazi prispjelih zahtjeva ili konkursa "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlašćene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Radana Damjanović Ovlašćene inspekcije i službe	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Ukupno	70.000 €

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.9	PODRŠKA ORGANIZACIJAMA PROIZVOĐAČA	
Razlozi za podsticaj	Crnogorsku poljoprivredu karakteriše usitnjen posjed i veliki broj malih proizvođača, koji manji dio svojih proizvoda prodaju na organizovanom tržištu, a ostalo ili direktno prodaju ili troše u domaćinstvu. Zajednički organizovanom prodajom i/ili preradom može se znatno bolje iskoristiti proizvodni potencijal i jačati tržišna struktura. Sve to za krajnji rezultat ima podizanje konkurentnosti poljoprivrede. Organizacije proizvođača mogu i dodatno stimulisati članove za tržišnu proizvodnju.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podrška inicijativi poljoprivrednika da se udruže i sarađuju na proizvodnim i tržišnim aktivnostima, • jačanje tržišne infrastrukture za poljoprivredu, • smanjivanje proizvodnih troškova i povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se daje za osnivanje i funkcionisanje organizacija proizvođača. Pravo na podršku imaju organizovane grupe proizvođača koje ispunjavaju zakonske uslove. Podrška se daje prvih 5 godina od osnivanja u obliku godišnjeg granta za pokrivanje troškova formiranja i administrativnih troškova funkcionisanja proizvođačke organizacije. U fiksne troškove ubrajaju se troškovi prilagođavanja proizvodnje članova na tržišne uslove, troškovi plasiranja proizvoda na tržište, koji uključuju pripremu i organizaciju prodaje, kao i obezbjeđivanje zajedničkih pravila i informacija o proizvodnji, kvalitetu i potražnji.	
Korisnici	Organizacije proizvođača	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa udruženjima i Zadružnim savezom CG	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi zahtjeva potencijalnih korisnika. Osnov za obračun i isplatu podrške su evidencije o ostvarenom prometu proizvoda i usluga koje dostavljaju registrovane organizacije proizvođača. Prava ostvarena po osnovu prometa u 2009. godini isplaćivaće se u prvoj polovini 2010. <u>Napomena:</u> <i>Isplate prema finansijskom planu koji slijedi odnose se na podršku rada nacionalnih udruženja, lokalnih udruženja i aktivnosti Zadružnog saveza CG.</i>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Vukica Perović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška udruženjima	45.000
	Podrška aktivnosti Zadružnog saveza CG	100.000
	Ukupno	145.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.10	UNAPREĐIVANJE KVALITETA PROIZVODA	
Razlozi za podsticaj	<p>Kvalitet proizvoda je važan element tržišne uspješnosti i konkurentnosti u poljoprivredi. Privatne organizacije razvijaju sopstvene tržišne oznake da bi postigle prepoznatljivost i veći uspjeh na tržištu.</p> <p>Veću efikasnost moguće je ostvariti vertikalnim integriranjem poljoprivredne proizvodnje i prerade u jedinstvene šeme kvaliteta. Na taj način je moguće garantovati i veći nivo slijedljivosti proizvoda, što postaje sve važnije sa stanovišta potrošača.</p> <p>U crnogorskoj poljoprivredi i prerađivačkoj industriji načinjeni su važni koraci u pravcu uspostavljanja savremenih sistema politike kvaliteta, ali su za jačanje konkurentnosti potrebni dalji još intenzivniji koraci. Viši kvalitet moguće je postizati garantovanjem dodatnih elemenata, od različitih oblika zaštite geografskog porijekla i geografskih oznaka, pa sve do organskih proizvoda. Ti sistemi su pod posebnom zvaničnom zaštitom i nadzorom. Kvalitetan proizvod treba da je praćen i adekvatnim marketingom. Informacije o visokom kvalitetu proizvoda mogu dodatno privući potrošača.</p> <p>Crna Gora ima znatan potencijal u proizvodnji proizvoda višeg kvaliteta, ali je on za sada još nedovoljno korišćen. Neadekvatna tehnološka opremljenost manjih pogona u kojima se primjenjuju tradicionalne metode proizvodnje hrane otežavaju ispunjavanje zahtjeva iz „higijenskog paketa“ i odražavaju se na njihovu konkurentnost. Podrška za unapređivanje proizvodnje (adaptacija objekata, primjena dobre higijenske prakse, dobre proizvođačke prakse) i podsticaji podizanju kvaliteta proizvoda i uspostavljanju šema za postizanje viših standarda, pogotovo uz povezivanje primarne proizvodnje i prerade, mogu u znatnoj mjeri povećati mogućnosti plasmana poljoprivredno prehrambenih proizvoda na domaćem tržištu, naročito preko turizma.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti primarne poljoprivrede i prerade, • unapređivanje kvaliteta proizvoda, • stimulisane poljoprivrednih gazdinstava da se udružuju u šeme kvaliteta. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uvođenje i sertifikaciju HACCP programa, HACCP programa integrisanog sa sistemom upravljanja kvalitetom, ➤ unapređivanje i osavremenjavanje proizvodnje na tradicionalan način u objektima manjeg kapaciteta, ➤ uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta. <p>Podrška za uvođenje i sertifikaciju sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane odnosi se na troškove uvođenja i sertifikacije HACCP programa integrisanog sa sistemom upravljanja kvalitetom i iznosi najviše do 50% ukupnih troškova uvođenja i sertifikacije, maksimalno do 8000€ po subjektu.</p> <p>Podrška za osavremenjavanje proizvodnje u objektima manjeg kapaciteta u kojima se primjenjuju tradicionalne metode proizvodnje hrane daje se u obliku kofinansiranja, na bazi predloženog programa aktivnosti i iznosi najviše do 5000€ po projektu.</p> <p>Podrška uključivanju poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta odnosi se na troškove uvođenja šeme kvaliteta, sertifikaciju i participaciju u šemi i daje se za prvih 5 godina od uključivanja.</p> <p>Ta podrška ima oblik standardizovanog plaćanja i u 2009. iznosi najviše 1200 € za organsku poljoprivredu i 600 € za uključivanje u druge šeme kvaliteta.</p>	
Korisnici	<p>Registrovani proizvođači hrane</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja se uključe u registrovane šeme kvaliteta.</p>	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama i donatorima	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika. Osnov za obračun i isplatu podrške su izvještaji o sprovedenim aktivnostima i evidencije certifikacionih tijela.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Radana Damjanović Ovlašćene inspekcije i službe	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Učešće u troškovima uvođenja i sertifikacije: HACCP programa, HACCP programa integrisanog sa sistemom upravljanja kvalitetom (do 50% ukupne vrijednosti projekta, ne više od 8.000 € po projektu)	70.000
	Učešće u troškovima unapređivanja i osavremenjavanja proizvodnje	75.000

	na tradicionalan način u objektima manjeg kapaciteta: adaptacija objekata, uvođenje i primjena dobre higijenske prakse, dobre proizvođačke prakse i drugih opštih i posebnih higijenskih zahtjeva (do 5.000 € po projektu)	
	Podrška uključivanju proizvođača u registrovane šeme kvaliteta (1200 € za organsku poljoprivredu i 600 € za uključivanje u druge šeme kvaliteta)	40.000
	Rad certifikacionog tijela „Monteorganica“	56.000
	Ukupno	241.000

2.1. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.11	PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA	
Razlozi za podsticaj	Jedna je od karakteristika crnogorske poljoprivrede da tržištu nudi veoma raznovrsnu paletu proizvoda, ali u malim serijama. Često potrošači nemaju dovoljno informacija o tim proizvodima, posebno turisti koji dolaze u Crnu Goru, kao i potrošači van Crne Gore. S druge strane, usitnjeni proizvođači i prerađivačka industrija nijesu u mogućnosti da samostalno promovišu sopstvene proizvode. Nedostatak ekonomije obima može se nadomjestiti sa podržanom generičkom promocijom, kao i sa promovisanjem odgovarajućih tržišnih aktivnosti za specifične proizvode. Stoga je potrebno i dalje izvoditi ciljnu podršku i intenzivirati rad na promociji i marketingu crnogorskih proizvoda.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> jačanje konkurentnosti putem promocije crnogorskih poljoprivrednih proizvoda u zemlji i inostranstvu, uspostavljanje i jačanje veze između turizma i poljoprivrede. podizanje svijesti potrošača o kvalitetu proizvoda. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Mjera se sprovodi kroz podršku raznim vidovima promotivnih kampanja: <ul style="list-style-type: none"> ➤ organizovanje i učešće na lokalnim i međunarodnim sajmovima, ➤ izložbama i drugim manifestacijama, ➤ reklamiranje putem različitih kanala komunikacije, ➤ informativne i edukativne aktivnosti za potrošače. Prednost imaju aktivnosti promocije i informisanja u okviru registrovanih šema kvaliteta koje ukazuju na specifičnosti proizvoda u pogledu njihovog kvaliteta, proizvodne metode ili doprinosa smanjenju štetnih uticaja na okolinu. Podrška se daje u obliku kofinansiranja na bazi predloženog programa aktivnosti.	
Korisnici	Subjekti koji se bave proizvodnjom i preradom poljoprivrednih proizvoda, lokalne zajednice, nevladine organizacije.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi, zahtjevu, izvještaju	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa proizvođačima, lokalnim zajednicama i NVO	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i dostavljenih programa	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Ljiljana Simović	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Učešće na međunarodnim sajmovima	20.000
	Nacionalni sajmovi	15.000
	Regionalni sajmovi izložbe (Dani borovnica, Dani vina i ukljeve, Prva kosa, Maslinijada, i dr)	28.000
	Lokalne izložbe i druge manifestacije	20.000
	Edukativne, informativne, propagandne i marketinške aktivnosti	12.000
	UKUPNO	95.000

2.2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima		
2.2.1	OČUVANJE GENETIČKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora, kao rijetko koja država, na relativno maloj površini raspolaže bogatim i raznovrsnim živim svijetom – biodiverzitetom. Izuzetno je bogat i genetički fond biljaka i životinja u poljoprivredi, koji se ogleda u velikom broju sorti i rasa, a naročito autohtonih populacija biljaka i životinja koje se koriste za proizvodnju hrane. Ta činjenica obavezuje državu da se biodiverzitetu u oblasti poljoprivrede pokloni dužna pažnja. U tom pravcu su učinjeni važni koraci: u 2007. usvojen je Nacionalni program očuvanja genetičkih resursa u poljoprivredi (2009–2013), a potom i Akcioni plan za njegovu implementaciju. Tim dokumentima Crna Gora se obavezuje da pitanja očuvanja i održivog korišćenja genetičkih resursa u biljnoj proizvodnji i stočarstvu uskladi sa međunarodnim konvencijama i principima. Implementacija ovih dokumenata zahtijeva i odgovarajuću finansijsku podršku iz budžeta, koja se u formi direktnih plaćanja po ha ili grlu usmjerava za stimulisanje poljoprivrednih gazdinstava da održavaju genetičke resurse.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> očuvanje i održivo korišćenje ugroženih autohtonih i lokalnih vrsta i rasa stoke, te biljnih vrsta koje su ugrožene genetskom erozijom; doprinos očuvanju ukupnog biodiverziteta; jačanje svijesti o genetičkim resursima kao nacionalnoj vrijednosti Crne Gore, te doprinos njenoj afirmaciji kao ekološke države; očuvanje i unapređivanje pejzaža. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za držanje stoke i gajenje bilja, u skladu sa Akcionim planom za očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa u poljoprivredi.</p> <p>Podrška obuhvata:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ u stočarstvu: držanje buše u govedarstvu; zetske žuje, sore, pivske pramenke i ljabe u ovčarstvu i domaće balkanske koze; ➤ u biljnoj proizvodnji: uzgoj autohtonih sorti vinove loze, voćnih vrsta, ratarskih i povrtarskih kultura i krmnog bilja. <p>Podrška ima oblik plaćanja po grlu za držanje stoke, odnosno po hektaru za gajenje bilja. Podrška iznosi 60 € po uslovnom grlu i 130 € po ha.</p> <p><u>Napomena:</u> navedeni iznos podrške po grlu i hektaru dodaje se na osnovna plaćanja iz mjera direktne podrške za biljnu i stočarsku proizvodnju (Tržišno-cjenovna politika – Mjera 1.1.1 i 1.1.5).</p> <p>Pored podrške proizvođačima, u okviru ove mjere podržava se i institucionalna podrška realizaciji Akcionog plana za očuvanje biljnih i animalnih genetičkih resursa i program proučavanja resursa gljiva</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ugovorom prihvate obavezu da realizuju preuzete obaveze. Ovlašćene institucije za genetičke resurse u poljoprivredi	
Način plaćanja	Po ispostavljenom fakturi i priloženom izvještaju, gotovinski Poljoprivredinim proizvođačima preko banaka	
Realizacija	Biotehnički fakultet, odgovorno lice dr Natalija Perović	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih aplikacija potencijalnih korisnika i podnesenih zahtjeva ovlašćenih organizacija, uz priloženi plan aktivnosti za 2009. godinu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branko Bulatović	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Genetički resursi u stočarstvu: (nabavka muških priplodnih grla 4000 €; premije za 80 grla goveda po 60€ - 4800 €; 1000 ovaca i 200 grla koza po 8 € - 9.600 €; dodatna premija za gajenje 200 grla zetske žuje 7€ po grlu 1400 u skladu sa Akcionim programom	19.800
	Monitoring, identifikacija, inventarizacija i organizacija <i>ex situ</i> konzervacije, morfološka karakterizacija, izvještaji -7,500€; Istraživanja proučavanje morfoloških i proizvodnih osobina domaćeg soja ovce – sore i definisanje njenih tipičnih rasnih odlika – 6000 €	13.500
	Realizacija aktivnosti koordinacije animalnih genetičkih resursa u okviru programa FAO	5.700
	Genetički resursi u biljnoj proizvodnji (direktna plaćanja, inventarizacija, <i>in situ</i> i <i>ex situ</i> konzervacija, proučavanja, formiranje kolekcija i registara, izvještaji i sl.)	20.000
Proučavanje resursa gljiva:	18.000	

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prikupljanje mikološkog materijala, ➤ obrada, čuvanje kolekcija, ➤ prezentiranje rezultata i štampanje časopisa i sl. 	
	Edukativne kampanje i jačanje svijesti o potrebi očuvanja genetičkih resursa	3.000
	Ukupno	80.000

2.2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:												
Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima												
2.2.2	ORGANSKA POLJOPRIVREDA											
Razlozi za podsticaj	Proizvodni sistemi u poljoprivredi Crne Gore uglavnom su ekstenzivni i relativno se jednostavno mogu uključiti u program ograničene upotrebe zaštitnih sredstava, mineralnih đubriva i drugih uslova nadstandardnih tehnologija, kakva je, prije svega, organska proizvodnja. To znači da postoji veliki potencijal da se znatan dio poljoprivrede prilagodi proizvodnim tehnologijama koje omogućuju održivu upotrebu poljoprivrednog zemljišta, a time i dugoročnu zaštitu prirodnih resursa i okoline. Podsticanje tehnologija koje prate ekološke ciljeve može pridonijeti i povećanju obima proizvodnje u okviru šema kvaliteta i time odговорiti na rastuću domaću i inostranu potražnju za ekološki prihvatljivim proizvodima.											
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • održivo gazdovanje prirodnim resursima, • smanjenje negativnih uticaja poljoprivrede na okolinu, • očuvanje biodiverziteta, • podizanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, • doprinos afirmaciji Crne Gore kao ekološke države. 											
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za organsku proizvodnju u bilo kom segmentu poljoprivrede. Proizvođači treba da poštuju pravila koja su definisana zakonskom regulativom za određen proizvodni sistem.</p> <p>Podrška ima oblik dodatnog plaćanja po hektaru ili po uslovnom grlu stoke i iznosi 120 € po ha za ratarske kulture i uzgajano ljekovito bilje, 220 € po ha za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal, 40 € po uslovnom grlu stoke, 2 eura po jedinki živine, 20 € po košnici.</p> <p>Napomena: navedeni iznos podrške po grlu i hektaru dodaje se na osnovna plaćanja iz mjera direktne podrške za stočarsku i biljnu proizvodnju (Tržišno-cjenovna politika – Mjere 1.1.1 i 1.1.5).</p>											
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja dobrovoljno prihvataju da barem 5 godina realizuju preuzete obaveze.											
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem											
Realizacija	Ministarstvo, Certifikaciono tijelo "Monteorganica", odgovorno lice Jovan Nikolić											
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih prijava potencijalnih korisnika.											
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Radana Damjanović Ovlašćene inspekcije i službe											
Finansijski plan	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Komponenta</th> <th>Iznos, €</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji: <ul style="list-style-type: none"> ➤ za ratarske kulture i uzgoj ljekovitog bilja - do 120€/ha, ➤ za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal - do 220€/ha </td> <td rowspan="2">75.000</td> </tr> <tr> <td> B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji: <ul style="list-style-type: none"> ➤ po uslovnom grlu stoke - 40€, ➤ po jedinki živine - 2€, ➤ po košnici - 20€. </td> </tr> <tr> <td>Podrška proizvođačima u prilagođavanju tehnologije zahtjevima organske proizvodnje</td> <td>65.000</td> </tr> <tr> <td>Jačanje kapaciteta za razvoj organske poljoprivrede (edukacija, obezbjeđivanje boljeg pristupa tržištu, podrška kolektivnim akcijama proizvođača organske poljoprivrede)</td> <td>25.000</td> </tr> <tr> <td>Ukupno</td> <td>165.000</td> </tr> </tbody> </table>	Komponenta	Iznos, €	A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji: <ul style="list-style-type: none"> ➤ za ratarske kulture i uzgoj ljekovitog bilja - do 120€/ha, ➤ za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal - do 220€/ha 	75.000	B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji: <ul style="list-style-type: none"> ➤ po uslovnom grlu stoke - 40€, ➤ po jedinki živine - 2€, ➤ po košnici - 20€. 	Podrška proizvođačima u prilagođavanju tehnologije zahtjevima organske proizvodnje	65.000	Jačanje kapaciteta za razvoj organske poljoprivrede (edukacija, obezbjeđivanje boljeg pristupa tržištu, podrška kolektivnim akcijama proizvođača organske poljoprivrede)	25.000	Ukupno	165.000
	Komponenta	Iznos, €										
	A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji: <ul style="list-style-type: none"> ➤ za ratarske kulture i uzgoj ljekovitog bilja - do 120€/ha, ➤ za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal - do 220€/ha 	75.000										
	B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji: <ul style="list-style-type: none"> ➤ po uslovnom grlu stoke - 40€, ➤ po jedinki živine - 2€, ➤ po košnici - 20€. 											
	Podrška proizvođačima u prilagođavanju tehnologije zahtjevima organske proizvodnje	65.000										
Jačanje kapaciteta za razvoj organske poljoprivrede (edukacija, obezbjeđivanje boljeg pristupa tržištu, podrška kolektivnim akcijama proizvođača organske poljoprivrede)	25.000											
Ukupno	165.000											

2.2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima		
2.2.3	ODRŽIVO KORIŠĆENJE PLANINSKIH PAŠNJAKA	
Razlozi za podsticaj	<p>Crna Gora je veoma bogata planinskim pašnjacima, koji se tradicionalno koriste putem ekstenzivnog gajenja stoke (goveda, ovaca i koza) za proizvodnju mlijeka i mesa. Planinski pašnjaci su, uključujući i katune na njima, posebno bogatstvo koje doprinosi očuvanju biodiverziteta (specifična flora i fauna, korišćenje prilagođenih lokalnih rasa), a ima i poseban ekonomski značaj. Taj sistem omogućuje proizvodnju tradicionalnih proizvoda (različite vrste sireva, skorup i drugi mlječni proizvodi, jagnjeće i druge vrste mesa i dr.) koji imaju i važnu ulogu u crnogorskoj nacionalnoj kuhinji. Prema raspoloživim podacima, u Crnoj Gori postoji oko 500 katuna od kojih se i danas znatan broj koristi, ali sa mnogo manjim brojem stoke.</p> <p>U posljednje vrijeme smanjuje se broj seoskih domaćinstava koja praktikuju ovaj vid držanja stoke, tako da se ovaj sistem korišćenja planinske paše smanjuje sa svim negativnim posljedicama koje to prate. Očuvanje planinskih pašnjaka i katunskog načina stočarenja veoma je važno i sa stanovišta očuvanja prirodne i kulturne baštine.</p> <p>Direktna podrška po grlu stoke koja se izdiže na katune i koristi planinsku pašu može stimulisati poljoprivredna gazdinstva da sačuvaju i dalje razvijaju taj sistem proizvodnje.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • očuvanje i racionalno korišćenje prirodnih resursa, • održivo gazdovanje poljoprivrednim zemljištem, • zaštita životne sredine, • očuvanje biodiverziteta, • očuvanje prirodne i kulturne baštine, • očuvanje tradicionalnih proizvoda. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje poljoprivrednim gazdinstvima koja najmanje dva mjeseca u godini drže stoku na katunima.</p> <p>Podrška ima oblik plaćanja po uslovnom grlu.</p> <p>Za obračun se uzimaju sve vrste i kategorije preživara i konji.</p> <p>Minimalan broj za podršku je 5 uslovnih grla - UG (pod jednim uslovnim grlom podrazumijeva se: krava težine 500 kg i više, vo, dvoje junadi, 8 ovaca, 10 koza, konj, a ne uzimaju se u obračun za premiju jagnjad i telad)</p> <p>Visina podrške iznosi 20 € po uslovnom grlu.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju kriterijume i dobrovoljno prihvataju da barem 5 godina realizuju preuzete obaveze.	
Način plaćanja	Direktno poljoprivredinim proizvođačima po ispostavljenoj fakturi, uz izvještaj Službe za selekciju stoke	
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke, odgovorno lice Gojko Babović	
Procedura realizacije	<p>Februar. Služba za selekciju stoke distribuira obrasce za prijavu zajedno sa obrascima za odgajivačke premije i putem medija najavljuje mjeru,</p> <p>01.mart – 15.april: Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije</p> <p>Maj – 30.sept.: Služba provjerava stanje na terenu: min. 50% podnesenih zahtjeva, bez obzira na vrstu stoke koja se izdiže</p> <p>01 – 30.okt.: Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i njihovo dostavljanje Ministarstvu</p> <p>01 nov. – 31.dec. isplata premija</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branko Bulatović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Premije za izdig stoke na katune 20 € po uslovnom grlu (19.000 uslovnih grla)	380.000
	Ukupno	380.000

2.3. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima		
2.3.1	DIVERZIFIKACIJA EKONOMSKIH AKTIVNOSTI U RURALNIM SREDINAMA	
Razlozi za podsticaj	<p>Većina ruralnog stanovništva, osim poljoprivrede, ima malo drugih izvora dohotka. U mnogim područjima razvoj poljoprivrede ima ograničene mogućnosti, a sa druge strane postoji znatan broj nezaposlenih ili djelimično zaposlenih koji traže alternativne načine zapošljavanja. Tu poseban značaj može da ima razvoj drugih ekonomskih (nepoljoprivrednih) aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u šumarstvu, kao i razvoj različitih vrsta aktivnosti i servisa koji nijesu tijesno vezani za poljoprivredu. Generalno gledano, postoji znatan potencijal u turizmu, koji je u ruralnim sredinama samo djelimično iskorišćen.</p> <p>Podrškom dodatnim mogućnostima zapošljavanja mogu se u nekim sredinama zaustaviti negativni trendovi depopulacije i pražnjenja sela. Diverzifikacija aktivnosti na gazdinstvima neophodna je za zapošljavanje i održivi razvoj ruralnih područja, i njome se može pridonijeti boljem uravnoteženju regionalnog razvoja u ekonomskom i socijalnom smislu.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima, • povećanje dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima, • povećavanje zapošljavanja u ruralnim područjima, • zaustavljanje depopulacije, • iskorišćavanje potencijala u turizmu. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje nosiocima i članovima porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i drugih domaćinstava u seoskim sredinama koji pokreću nepoljoprivredne aktivnosti. Podržavaju se investicije koje stvaraju mogućnost otvaranja novih radnih mjesta u nepoljoprivrednom sektoru ili modernizaciju već postojećih nepoljoprivrednih aktivnosti na koje obuhvataju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ direktnu prodaju domaćih proizvoda na gazdinstvu, pružanje smještaja i drugih oblika seoskog turizma; socijalne usluge), ➤ domaćih zanata (npr. u proizvodnji lokalnih proizvoda od vune, drveta, keramike, kože), ➤ trgovine poljoprivrednih i drugih proizvoda, ➤ drugih djelatnosti važnih za ekonomski razvoj ruralnih sredina. <p>Podrška ima oblik kofinansiranja projekata cjelovitih ili zaokruženih parcijalnih rješenja. Podržava se adaptacija postojećih i izgradnja novih objekata, nabavka potrebne opreme, kao i troškovi pripreme projekta, promocije i marketinga. Zahtjev za podršku treba da sadrži plan aktivnosti i rezultata, sa elementima tehničke i ekonomske specifikacije projekta. Podrška iznosi najviše 30% ukupne vrijednosti projekta.</p>	
Korisnici	<p>Nosioci ili članovi porodičnih poljoprivrednih gazdinstava. Preduzetnici, zadruge i drugi privredni subjekti, koji djelatnost pokreću u ruralnim područjima.</p>	
Način plaćanja	Po dostavljenoj fakturi i izvještaju	
Realizacija	Ministarstvo poljoprivrede u saradnji sa donatorima	
Procedura realizacije	Na bazi prispjelih zahtjeva ili konkursa "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Radana Damjanović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Ukupno	80.000

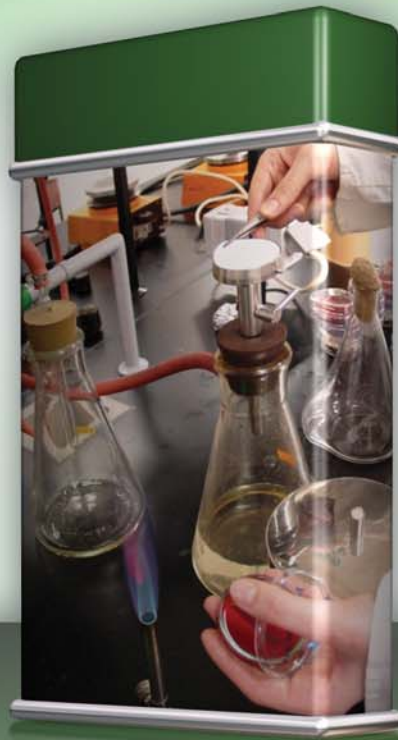
2.3. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
Osovina 3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima		
2.3.2	OBNOVA I RAZVOJ SELA I IZGRADNJA SEOSKE INFRASTRUKTURE	
Razlozi za podsticaj	Loša seoska infrastruktura (obezbijeđenost lokalnim putevima, vodom, u nekim područjima i strujom) karakteristična je za mnoga ruralna područja u Crnoj Gori, posebno u udaljenim planinskim područjima. Takvo stanje negativno utiče na ekonomski i socijalni status ruralnih područja i doprinosi depopulaciji sela. Zaustavljanje ovog trenda i postizanje održivog razvoja ruralnih područja jedan je od važnijih izazova ukupnog razvoja Crne Gore. Obnova i razvoj sela nijesu mogući bez izdašne podrške iz budžetskih sredstava.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima, • stvaranje uslova za razvoj poljoprivrede i diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u seoskim sredinama u cjelini. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ izgradnju lokalnih puteva (do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima), ➤ izgradnju objekata za vodosnabdijevanje u seoskim sredinama, ➤ izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih objekata koji su od zajedničke važnosti za lokalne zajednice (škole, ambulante, veterinarske ambulante, domovi kulture, sakralni objekti, elektro i PTT mreža, stočne i zelene pijace i dr.), ➤ rješavanje lokalnih pitanja zaštite životne sredine, ➤ organizaciju turističkih i drugih manifestacija, projekti održavanja i korišćenja prirodne i kulturne baštine koje doprinose razvoju sela. <p>Podrška ima oblik kofinansiranja projekata. Zahtjev za podršku treba da sadrži opis projekta sa očekivanim rezultatima i specifikaciju troškova sa elementima tehničke specifikacije kao i prikazom i učešća podnosioca zahtjeva.</p>	
Korisnici	Sela, zaseoci i grupe sela, lokalne zajednice, poljoprivredna gazdinstva i privredni subjekti u ruralnim sredinama.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi i ugovoru o gradnji, koji potpisuje lokalna zajednica, ili lokalna samouprava, Direkcija za javne radove ili Ministarstvo; po ispostavljenoj fakturi sa otpremnicom za preuzetu robu; na bazi zahtjeva	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa podnosiocima zahtjeva i donatorima	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi prijava potencijalnih korisnika. Selekcija projekata vrši se na osnovu objektivnih kriterijuma.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Vojin Lješević	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Učešće u izgradnji puteva, nasipanje i pročišćavanje	500.000
	Učešće u izgradnji bistijerni, kaptaža, rezervoara, adaptacija, postojećih bistijerni, nabavka cijevi raznih profila i izrada bunara, i elektrifikacija katuna.	300.000
	Učešće u izgradnji ostalih infrastrukturnih sadržaja u ruralnom području (mostovi, hitne intervencije na vodotocima i dr.)	100.000
	Podrška radu osnovnih škola sa malim brojem učenika	100.000
	Ukupno	1.000.000

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

OPŠTE USLUGE I SERVISI U POLJOPRIVREDI

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI	
3.1	OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJA, RAZVOJ I ANALIZE
Razlozi za podsticaj	<p>Moderan koncept održivog razvoja poljoprivrede i ruralnih područja sve više zahtijeva da bude zasnovan na znanju. To podrazumijeva jačanje obrazovne komponente, istraživanja usmjerenih u rješavanje razvojnih izazova i problema, kao i izradu brojnih analiza koje su osnov za definisanje i implementaciju agrarne politike i ocjenu njenih efekata. Reforme i prilagođavanje Zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU još više nameće potrebu snažne institucionalne podrške koju nije moguće obezbijediti bez jačanja kadrova i istraživačko-razvojne funkcije.</p> <p>Stanje u Crnoj Gori iskazuje deficite u naučno-razvojnom sektoru, koji u znatno većoj mjeri treba da podržava razvoj poljoprivrede i izvođenje politike kompatibilne sa CAP, pogotovo na području ruralnog razvoja. Poseban je deficit u oblasti ekonomskih analiza i uspostavljanja efikasnog monitoringa za sprovođenje agrarne politike. Zato treba nastaviti i jačati podršku obrazovanja deficitarnih kadrova u poljoprivredi, kao i podršku za ciljna istraživanja i razvojne projekte. Posebno će mjesto imati izrada ekonomskih analiza u poljoprivredi, kao i naučno-razvojna podrška sprovođenju Strategije.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj poljoprivrede zasnovan na znanju, • jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede, • brže sprovođenje reformi i pridruživanja EU, • jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se usmjerava u:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ poboljšanje uslova školovanja u postojećim srednjim poljoprivrednim školama i poljoprivrednom fakultetu, i stipendiranju deficitarnih kadrova u zemlji i inostranstvu, na bazi prioriteta koje u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke definiše Ministarstvo poljoprivrede, ➤ jačanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada sa direktnom primjenom u poljoprivredi za potrebe izvođenja Strategije, ➤ izradu ekonomskih analiza za potrebe agrarne politike (planiranje mjera i ocjena efekata njihove primjene). <p>Za poboljšanje uslova školovanja podrška se daje na osnovu aplikacije škola, koja mora sadržati opis i argumentaciju projekata. Podržavaju se investicije u zgrade, opremu i mehanizaciju potrebnu za izvođenje praktične nastave vezane za poljoprivredu i ruralni razvoj.</p> <p>Podrška naučnoistraživačkom radu daje se za projekte u okviru tema koje zahtijeva Ministarstvo poljoprivrede i koje podržavaju izvođenje Strategije. Prijave istraživačkih projekata moraju sadržati program kojim se dokazuje da će istraživanja imati efekte na razvoj ili na ubrzanje procesa integracije u EU. Projekte mogu kandidovati timovi domaćih i/ili inostranih stručnjaka. Ministarstvo može učestvovati u kofinansiranju projekata sa drugim Vladinim institucijama.</p> <p>Izrada ekonomskih analiza u poljoprivredi, evaluacija projekata i mjera agrarne politike, izrada godišnjih izvještaja, sprovodi se na zahtjev Ministarstva poljoprivrede. U okviru ove mjere mogu se finansirati li sufinansirati i druge <i>ad hoc</i> mjere i aktivnosti Ministarstva (povremene komisije, ekspertize i sl.).</p>
Korisnici	Obrazovne i naučnoistraživačke ustanove i organizacije, ekspertske timovi ili pojedinci, studenti deficitarnih zanimanja,
Način plaćanja	Na bazi zahtjeva, po ispostavljenoj fakturi za ugovoreni i obavljeni posao i izvještaj.
Realizacija	Ministarstvo, u saradnji sa Univerzitetom CG, drugim institucijama i angažovanim ekspertima
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i na bazi rješenja Ministarstva. Selekcija projekata vrši se na osnovu objektivnih kriterijuma.
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić
	Komponente
	Iznos, €

Finansijski plan	poboljšanje uslova srednjeg i visokog obrazovanja stipendiranje deficitarnih kadrova u zemlji i inostranstvu	40.000
	jačanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada sa direktnom primjenom u poljoprivredi za potrebe izvođenja Strategije	35.000
	ekonomske analize za potrebe agrarne politike	30.000
	izrada zakona i podzakonskih propisa	40.000
	agrarni tržišno informacijski sistem	20.000
	angažovanje eksperata	30.000
	Ukupno	195.000

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.2	PROGRAM UNAPREĐIVANJA STOČARSTVA	
Razlozi za podsticaj	<p>Stočarstvo predstavlja dominantnu granu ukupne poljoprivrede Crne Gore i njime se bave najveći broj seoskih gazdinstava. U zavisnosti od vrste stoke, različit je stepen unapređivanja genetskog potencijala i poboljšanja rasne strukture. Sve izoštrjenija konkurencija zahtijeva visoku proizvodnju po jedinici, odnosno priplodnom grlu, što se ne može ostvariti bez sistematičnog rada na dosljednom sprovođenju odgajivačko-seleksijskih programa za pojedine vrste i rase stoke.</p> <p>U sprovođenju unapređivanja stočarstva, Crna Gora u sve većoj mjeri uvodi međunarodne principe, a posebno pravila Međunarodne komisije za kontrolu produktivnosti stoke (ICAR). To zahtijeva, pored funkcionisanja stručne službe za stočarstvo, i obezbjeđivanje kvalitetnog sjemena za vještačko osjemenjivanje krava i korišćenje kvalitetnih priplodnjaka tamo gdje se vještačko osjemenjivanje ne primjenjuje. Imajući u vidu karakteristike crnogorskog stočarstva (veličinu populacije, razvijenost pojedinih sektora, dosadašnji rad na unapređivanju i sl.), to nije moguće obezbijediti bez podrške iz budžetskih sredstava.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti stočarske proizvodnje unapređivanjem genetskog potencijala priplodne stoke, • uvođenje i implementacija međunarodnih standarda u programe unapređivanja stoke. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se nabavka sjemena za vještačko osjemenjivanje krava, uz ispunjavanje svih potrebnih uslova u pogledu njegovog kvaliteta. U udaljenijim seoskim područjima, gdje nije moguće organizovati sprovođenje vještačkog osjemenjivanja, podržava se korišćenje kvalitetnih bikova za prirudni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa predviđenom zakonskom procedurom. Nabavka sjemena za vještačko osjemenjivanje podržava se u cjelosti,</p> <p>a licencirani priplodnjaci najviše do 150 € po grlu. Ukoliko broj odabranih i licenciranih priplodnjaka bude veći od planom predviđenih sredstava, iznos po priplodnjaku se proporcionalno smanjuje.</p> <p>Predmet podrške može biti i korišćenje u rasplodu priplodnjaka i drugih stočnih vrsta (pastuvi, priplodni ovnovi i jarčevi, nerastovi).</p> <p>Takođe, ovom mjerom podržava se održavanje izložbi priplodne stoke koje se unaprijed jasno definišu.</p> <p>Napomena: druga komponenta finansijskog plana koji slijedi (licencirani priplodnjaci) odnosi se na premije koje će se isplatiti na osnovu prava stečenog u 2008.godini, u skladu sa linijom 1 Agrobudžeta za 2008.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva uključena u realizaciju odgajivačko-seleksijskih programa u stočarstvu	
Način plaćanja	Preko banaka, gotovinske uplate poljoprivredinim proizvođačima po spiskovima Službe za selekciju stoke; po ispostavljenom predračunu organizatora izložbe	
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke odgovorno lice Gojko Babović	
Procedura realizacije	Godišnji program rada Službe za selekciju stoke	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Blažo Rabrenović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Sjeme za vještačko osjemenjivanje krava	220.000
	Licencirani priplodnjaci (Program 1 Agrobudžeta za 2008.) - premije za licencirane bikove 411 grla x 100€ i premije za licencirane pastuve 321 grla x 100€	73.200
	Regionalne izložbe stoke (Podgorica, Polimlje) i smotra konja Žabljak	23.000
	Ukupno	316.200
Napomena: Ukoliko se nakon raspisanog tendera za nabavku sjemena utroši manji iznos od planiranog, preostali dio će se utrošiti na dodatno opremanje veterinarskih ambulanti koje izvode vještačko osjemenjivanje krava u skladu sa naknadno utvrđenom procedurom		

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.3	PROGRAM STRUČNIH I SAVJETODAVNIH POSLOVA U STOČARSTVU	
Razlozi za podsticaj	<p>Crna Gora je u 2000. otpočela program unapređivanja govedarstva na novim osnovama i u tu svrhu osnovana je Služba za selekciju stoke, kao jedinica u sastavu Biotehničkog instituta. I pored evidentnih rezultata koji su ostvareni na unapređivanju kvaliteta priplodnih grla u govedarstvu posljednjih godina, još uvijek je veoma nizak populacijski prosjek proizvodnje mlijeka i mesa. Međutim, prinos mlijeka po kravi na najboljim farmama, koje su uključene u redovnu kontrolu produktivnosti, ne zaostaje za zemljama sa razvijenim govedarstvom, ali je u pitanju veoma mali dio ukupne populacije.</p> <p>Stoga je potrebno nastaviti i intenzivirati rad na unapređivanju goveda uključivanjem većeg broja grla u zvaničnu kontrolu, zatim intenzivirati rad na unapređivanju genetskog potencijala ovaca i koza, i drugih vrsta stoke.</p> <p>Istovremeno, Služba obavlja i sve veći obim savjetodavnih poslova u stočarskoj proizvodnji. Moderan koncept razvoja pred Službu postavlja sve više zahtjeva u smislu pružanja različitih vrsta usluga poljoprivrednim proizvođačima. Jedan od ozbiljnih izazova u narednom periodu za Službu jeste osposobljavanje i obuka farmera za podnošenje zahtjeva za direktnu podršku i za ispunjavanje brojnih EU standarda koji su vezani za očuvanje životne sredine i bezbjednost hrane, zaštitu i dobrobit životinja (cross-compliance). Takođe, važno će mjesto u aktivnostima Službe imati pomoć i podrška poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačkim organizacijama u pripremi i kandidovanju projekata za IPARD podršku</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti stočarske proizvodnje unapređivanjem genetskog potencijala priplodne stoke, • jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede, • uvođenje i implementacija međunarodnih standarda u programe unapređivanja stoke, • jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>U okviru Biotehničkog fakulteta podržava se rad Službe za selekciju stoke na realizaciji odgajivačko-seleksijskih programa u stočarstvu i pružanju brojnih usluga poljoprivrednim proizvođačima.</p> <p>Uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj.</p>	
Korisnici	Biotehnički fakultet - Služba za selekciju stoke	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe, sa tekućim izvještajem	
Realizacija	Biotehnički fakultet - Služba za selekciju stoke, odgovorno lice dr Milan Marković	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Službe za selekciju stoke	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Vukica Perović	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Program poslova selekcije i savjetodavnih usluga u stočarstvu (prema Programu rada Službe za 2009.)	314.780
	Ukupno	314,780

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.4	PROGRAM STRUČNIH POSLOVA U BILJNOJ PROIZVODNJI	
Razlozi za podsticaj	Biljnu proizvodnju u Crnoj Gori karakterišu brojne specifičnosti i strukturni nedostaci, koji uz podršku određenih faza mogu biti prevaziđeni, a ovaj vid poljoprivredne proizvodnje dovesti na veći nivo efikasnosti stvaranjem pretpostavki za primjenu međunarodnih standarda. Takođe, implementacija Zakona o sjemenu poljoprivrednog bilja i Zakona o sadnom materijalu, koji su u znatnoj mjeri usklađeni sa EU propisima, nalaže sprovođenje niza mjera, radi postizanja viših standarda kvaliteta u rasadničkoj proizvodnji, kao i za inovaciju postojećeg sortimenta.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede; • uvođenje i implementacija međunarodnih standarda u sjemenskoj i rasadničkoj proizvodnji; • modernizacija sortimenta. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se rad ovlašćenih institucija koje se bave: oplemenjivanjem, proizvodnjom predosnovnog sjemenskog i sadnog materijala, čuvanjem uzoraka sjemenskog materijala i registrovanih sorti, provjeravanjem genetskih osobina i upotrebne vrijednosti: novih domaćih i stranih sorti u referentnim kolekcijama, održavanjem i izučavanjem sorti u njima u skladu sa zakonskim propisima.</p> <p>U okviru programa predmet podrške može biti: dobijanje (stvaranje) novih sorti, proizvodnja predosnovnog sjemenskog i sadnog materijala, formiranje referentne kolekcije sorti i podloga.</p> <p>Uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj.</p>	
Korisnici	Ovlašćene institucije za proizvodnju predosnovnog sjemenskog i sadnog materijala, i formiranje referentne kolekcije sorti i podloga.	
Način plaćanja	Ovlašćenim institucijama na žiro račun nakon dobijanja izvještaja o realizaciji programa rada i po ispostavljenoj fakturi.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa Biotehničkim fakultetom, odgovorno lice dr Natalija Perović	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi programa rada, a nakon dostavljanja Ministarstvu izvještaja o obavljenom poslu sa fakturom.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice dr Marija Krstić	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška proizvodnje predosnovnog sjemenskog i sadnog materijala	15.000
	formiranje referentne kolekcije sorti i podloga	60.000
	Ukupno	75.000

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.5	PROGRAM SAVJETODAVNIH POSLOVA U BILJNOJ PROIZVODNJI	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora je uspostavila koncept savjetodavne službe tako da savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji sprovodi Savjetodavna služba, koja ima nezamjenjivu ulogu u unapređivanju poljoprivrede i uvođenju tehnoloških inovacija. Moderan koncept razvoja pred Savjetodavnu službu u biljnoj proizvodnji postavlja sve više zahtjeva u smislu pružanja različitih vrsta servisa poljoprivrednim proizvođačima. Savjeti u samoj proizvodnji su samo jedan, a nikako jedini zadatak. Jedan od ozbiljnih izazova u narednom periodu za jeste osposobljavanje i obuka farmera za podnošenje zahtjeva za direktnu podršku i za ispunjavanje brojnih EU standarda koji su vezani za očuvanje životne sredine i bezbjednost hrane, zaštitu i dobrobit životinja (cross-compliance). Takođe, važno će mjesto u aktivnostima Službe imati pomoć i podrška poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačkim organizacijama u pripremi i kandidovanju projekata za IPARD podršku.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti poljoprivrede putem modernizacije i uvođenja tehnoloških inovacija, • jačanje institucionalne podrške razvoju poljoprivrede, • podrška sprovođenju reformi i pridruživanja EU, • podizanje stručnog nivoa proizvođača, • jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	U okviru ove mjere finansijski se podržavaju savjetodavne aktivnosti Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji. Neophodan uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim okvirom i očekivanim efektima. Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izvještaja, koji se podnosi Ministarstvu. Služba treba da pruža široku lepezu servisa poljoprivrednim proizvođačima, uključujući i osposobljavanje za korišćenje podrške u skladu sa EU regulativom.	
Korisnici	Biotehnički fakultet - Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe, sa tekućim izvještajem	
Realizacija	Biotehnički fakultet - Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, odgovorno lice Vukota Stanišić	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Vukica Perović	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Program poslova savjetodavnih usluga u biljnoj proizvodnji (prema Programu rada Službe za 2009.)	305.800
	Ukupno	305.800

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.6	PROGRAM MJERA KONTROLE KVALITETA PROIZVODA	
Razlozi za podsticaj	Crnogorska poljoprivreda, iako malog obima, tržištu nudi veoma široku paletu proizvoda. Zahtjevi potrošača su sve veći, a implementacija zakonskih propisa nalaže da svi proizvodi koji se stavljaju u promet mora da budu pod odgovarajućim vidovima nadzora i kontrole kvaliteta. Dodatne zahtjeve postavlja harmonizacija sa EU propisima. Crna Gora je u dosadašnjem periodu podržavala jačanje institucija za kontrolu kvaliteta, prvenstveno kroz formiranje i opremanje novih i jačanje postojećih laboratorija, zatim kroz razne vidove obuke i stručnog osposobljavanja. Budući da je proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa propisima EU veoma zahtjevan, potrebno je nastaviti i dinamizirati podršku uspostavljanju i funkcionisanju laboratorija za kontrolu kvaliteta u skladu sa zakonskim propisima.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena, • jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede, • brže sprovođenje reformi i pridruživanja EU, • jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi, • jačanje konkurentnosti proizvođača hrane. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Mjera se odnosi na podršku redovnoj kontroli i unapređivanju kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, prvenstveno kroz opremanje i funkcionisanje laboratorija za kontrolu kvaliteta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Laboratorije za mljekarstvo i ➤ Laboratorije za vino. <p>Uslov za podršku je godišnji program rada laboratorija, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj.</p>	
Korisnici	Biotehnički fakultet: Laboratorija za mljekarstvo i Laboratorija za vino	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Laboratorije za mljekarstvo sa izvještajem ili odobrenja za dodatno opremanje Laboratorije za vino	
Realizacija	Biotehnički fakultet, odgovorna lica : dr Slavko Mirecki – komponenta 1 i dr Radmila Pajović – komponenta 2.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Laboratorije za mljekarstvo, kojeg odobrava Ministarstvo, i na bazi zahtjeva za opremanje Laboratorije za vino	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorna lica: Lidija Rmuš (komp.1) i Radana Damjanović (komp.2)	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	1. Laboratorija za mljekarstvo (učesće u finansiranju operativnih troškova)	75.000
	2. Laboratorija za vino (dodatno opremanje)	10.000
	Ukupno	85.000

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.7	PROGRAM FITOSANITARNIH MJERA	
Razlozi za podsticaj	Zdravstvena zaštita bilja je važan dio ukupne bezbjednosti hrane. Na tom području, kao i na području veterine, glavni je izazov prilagođavanje pravnih i institucionalnih okvira zahtjevima EU. U fitosanitarnoj oblasti donesen je set zakona: Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja koji propisuje sprovođenje niza mjera u toj oblasti, Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sredstvima za ishranu bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modificovanim organizmima i Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o zaštiti bilja. Stoga je potrebno nastaviti podršku sprovođenju programa fitosanitarnih mjera i druge poslove koji predstavljaju izvršavanje zakonskih obaveza.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje i funkcionisanje sistema bezbjedne proizvodnje hrane posebno hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje; • utvrđivanje statusa štetnih organizama, sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihova eradikacija, • proizvodnja zdravstveno ispravnog i kvalitetnog sjemenskog i sadnog materijala • monitoring rezidua sredstava za zaštitu, monitoring sredstava za ishranu bilja 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se implementacija Programa fitosanitarnih mjera, koji sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju.</p> <p>Program sadrži mjere iz oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zdravstvene zaštite bilja, ➤ sjemena i sadnog materijala, ➤ zaštite biljnih sorti, ➤ sredstava za zaštitu bilja, ➤ sredstava za ishranu bilja, ➤ genetički modificovanih organizama i bezbjednosti hrane. <p>Takođe, Program predviđa i naknadu poljoprivredinim proizvođačima za umanjeni ili izgubljeni prinos, u skladu sa zakonskim propisima.</p>	
Korisnici	Službe ovlašćene za sprovođenje mjera, laboratorije, poljoprivredna gazdinstva.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za obavljene posao uz izvještaj, dijelom avansno; Proizvođačima na račun preko banaka	
Realizacija	Fitosanitarna uprava, odgovorno lice Zorka Prljević	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi Programa rada Fitosanitarnе uprave Crne Gore. U skladu sa Budžetom za 2009. godinu (funkcionalna klasifikaciji 41106 - program 2621). Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja koji se podnosi Ministarstvu	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice dr Marija Krstić	
Finansijski plan	<p>Komponente</p> <p>Program zdravstvene zaštite bilja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Izvještajno-prognozni program i praćenje zdravstvenog stanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom. ➤ Operativni program stalnog nadzora nad karantinskim štetnim organizmima. ➤ Nacionalni operativni program stalnog nadzora nad nekarantinskim štetnim organizmima: <ul style="list-style-type: none"> a) Muva masline / <i>Bactrocera oleae</i> Gmel. b) Voćna muva / <i>Ceratitidis capitata</i> Wiedemann. c) Leptirasta vaš duvana / <i>Bemisia tabaci</i> Gennadius. d) Cikade vinove loze – prenosioci fitoplazmi. e) Oboljenje vinove loze / ESKA. f) Sprječavanje najezde biljnih štetočina. g) Invazivne vrste insekata u plastenicima. h) Fitoparazitne nematode u plastenicima. i) Virusi. ➤ Hitne fitosanitarne mjere i naknada šteta / Program eradikacije štetnih organizama 	Iznos, € 150.000
	<p>Program praćenja sredstava za zaštitu bilja, ishranu bilja i bezbjednost hrane:</p> <p>A) Monitoring rezidua pesticida u hrani biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje.</p>	90.000

	B) Postregistracijsko praćenje sredstava za zaštitu bilja. C) Monitoring sredstava za ishranu bilja. D) Postregistracijsko praćenje sredstava za ishranu bilja. E) Mjere biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje.	
	Program za sjemenski i sadni materijal, zaštitu biljnih sorti i GMO • Certifikacija sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja • Ispitivanje GMO	60.000
	Ukupno	300.000

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.8	OPERATIVNI PROGRAM O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI ŽIVOTINJA	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora ulaže znatna sredstva u bezbjednost hrane i harmonizaciju pravnih i institucionalnih okvira sa međunarodnim standardima. Imajući u vidu da stočarska proizvodnja predstavlja najznačajniju granu poljoprivrede, sve je veći značaj veterinarske službe za efikasno funkcionisanje sistema očuvanja zdravlja životinja i bezbjedne proizvodnje animalnih proizvoda. Stoga je potrebno nastaviti podršku sprovođenju mjera Operativnog programa o zdravstvenoj zaštiti životinja i druge poslove koji predstavljaju izvršavanje zakonskih obaveza u oblasti veterine i bezbjednosti hrane.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje i funkcionisanje sistema bezbjedne proizvodnje i prometa hrane animalnog porijekla, • obezbjeđivanje zdravstvene zaštite životinja i praćenje epizootiološke situacije, • jačanje institucionalne podrške za bržu implementaciju EU standarda u oblasti zdravlja životinja i proizvodnji animalnih proizvoda. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se puna implementacija Operativnog programa o zdravstvenoj zaštiti životinja, koji sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju. Programom se utvrđuju dijagnostička ispitivanja i imunoprofilaktičke, zoosanitarne i biosigurnosne mjere za obezbjeđivanje zdravstvene zaštite životinja, praćenje epizootiološke situacije, monitoring rezidua, monitoring zoonoza, plan upotrebe sredstava i uslovi za sprovođenje mjera propisanih zakonom. Program predviđa i naknadu štete poljoprivredinim proizvođačima za životinje koja su ubijene ili zaklane, za stvari i sirovine koje su oštećene, pokvarene ili uništene prilikom sprovođenja mjera određenih za suzbijanje zaraznih bolesti, za one bolesti gdje je to zakonom propisano.	
Korisnici	Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, poljoprivredna gazdinstva.	
Način plaćanja	poljoprivredinim proizvođačima preko banaka, po ispostavljenoj fakturi Veterinarskoj upravi za obavljene posao uz izvještaj i dijelom avansno.	
Realizacija	Veterinarska uprava, odgovorno lice Ivan Popović	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi Operativnog programa o zdravstvenoj zaštiti životinja u okviru Veterinarske uprave Crne Gore, u skladu sa Budžetom Crne Gore (funkcionalna klasifikacija 41102 – program 2011). Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja, koji se podnosi Ministarstvu	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Sunčica Boljević	
Finansijski plan	Komponente prema operativnom programu:	Iznos, €
	Program 1. Praćenje epizootiološke situacije i dijagnostika u slučaju sumnje na zarazne bolesti	86.325
	Program 2. Obezbeđivanje zdravstvene zaštite životinja u opštinama u kojima ne postoji organizovana zdravstvena zaštita	21.000
	Program 3. Suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda	568.260
	Program 4. Suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda	218.950
	Program 5. Suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze goveda, ovaca i koza	535.385
	Program 6. Monitoring bolesti plavi jezik	7.400
	Program 7. Dijagnostika bolesti pčela	29.700
	Program 8. Preveniranje i suzbijanje klasične kuge svinja	94.515
	Program 9. Preveniranje i suzbijanje bjesnila pasa i mačaka, a u zavisnosti od epizootiološke situacije i ostalih domaćih životinja	27.825
	Program 10. Preveniranje i suzbijanje ehinokokoze	1.680
	Program 11. Preveniranje i suzbijanje antraksa	1.425
	Program 12. Preveniranje i suzbijanje atipične kuge živine	16.290
	Program 13. Preveniranje avijarne influence	14.245
	Program 14. Identifikacija i registracija goveda	131.600
	Program 15. Monitoring rezidua	60.000
	Program 16. Monitoring zoonoza - salmoneloza	15.600
	Program 17. Monitoring zoonoza - listerija	13.800
	Program 18. Monitoring Bovine spongiformne encefalopatije – BSE	6.000
Ukupno	1.850.000 €	

Program 4

SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU

4. SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU		
4.1	PROGRAM STARAČKIH NAKNADA	
Razlozi za podsticaj	U Crnoj Gori su brojna domaćinstva na selu čiji članovi su se bavili poljoprivredom kao glavnim zanimanjem, ali zbog specifičnosti socijalne politike nijesu bili u mogućnosti da ostvare pravo na redovnu penziju. Takođe, ta domaćinstva se i dalje bave poljoprivredom i na taj način održavaju u životu brojna udaljena sela kojima prijete depopulacija, ili čak potpuno napuštanje. Ministarstvo posebnim oblikom socijalne politike - staračkim naknadama, podržava nosioce poljoprivrednih gazdinstava.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • borba protiv siromaštva u ruralnim sredinama, • podizanje kvaliteta života na selu i stvaranje povoljnijih uslova za život. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Staračka naknada obezbjeđuje se za jednog supružnika, ukoliko živi na selu i bavi se poljoprivredom, a nema nikakva druga socijalna primanja. Pravo na naknadu mogu ostvariti muškarci stariji od 65 godina, a žene starije od 60 godina.	
Korisnici	Nosioци poljoprivrednih gazdinstava, muškarci stariji od 65 godina, žene starije od 60 godina, koji nemaju nikakva druga primanja i koji se bave poljoprivredom.	
Način plaćanja	Gotovinske mjesečne uplate preko Pošte CG	
Realizacija	Ministarstvo	
Procedura realizacije	<p>A) Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava na staračku naknadu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zahtjev, ➤ dokaz o vlasništvu poljoprivrednog zemljišta koji glasi na jednog od supružnika, ➤ dokaz o mjestu prebivališta, ➤ izvod iz matične knjige rođenih, ➤ izvod iz matične knjige vjenčanih, ➤ izvod iz matične knjige umrlih (ukoliko supružnik nije živ), ➤ dokaz da je podnosilac zahtjeva slobodnog bračnog stanja (za one koji nijesu stupali u bračnu zajednicu), ➤ ovjerena izjava podnosioca zahtjeva da nema nikakva novčana primanja u zemlji ili inostranstvu. Izuzetak je tuđa njega i pomoć, koja ne predstavlja smetnju. <p>B) Navedenu dokumentaciju podnosilac zahtjeva predaje nadležnoj službi za poljoprivredu u lokalnoj samoupravi, koja vrši provjeru dokumentacije, kao i provjeru primanja po osnovu penzije, boračko-invalidske zaštite i materijalnog obezbjeđenja porodice za oba supružnika, o čemu sačinjava zapisnik koji uz dokumentaciju dostavlja Ministarstvu.</p> <p>C) Odgovorno lice u Ministarstvu razmatra prispjelu dokumentaciju u periodu januar-septembar 2009.godine i donosi rješenja koja važe od septembra tekuće godine; u kontinuitetu provjerava ispunjenost uslova u komunikaciji sa Fondom PIO i njegovim područnim jedinicama, Fondom za zdravstveno osiguranje i Centrom za socijalni rad, kao i sa nadležnim službama lokalne samouprave. U slučaju da se utvrde nepravilnosti, korisniku se ukida pravo na naknadu i pokreće se postupak za povraćaj primljenih novčanih sredstava.</p> <p>Nekompletna dokumentacija se vraća nadležnom službeniku lokalne samouprave radi kompletiranja i dodatnih provjera. Isplata naknade: januar-decembar 2009.godine</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Dragana Pajović	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Sredstva za isplatu staračkih naknada (40€ po korisniku mjesečno), troškovi distribucije	2.900.000
	Ukupno	2.900.000 €

Program 5

TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA

5. TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA		
Razlozi za podsticaj	Dinamičan proces reformi koji se odvija u crnogorskoj poljoprivredi, uključujući ispunjavanje već preuzetih brojnih međunarodnih obaveza, implementaciju NPI, sprovođenje agrarne politike u skladu sa Strategijom i mjerama koje definiše ovaj program, pored institucionalne, zahtijevaju i znatnu finansijsku podršku. Osnivanje institucija, uvođenje novina u svakodnevnu praksu, što je uslov za implementaciju niza mjera agrarne politike, nameće potrebu dodatnog ospobljavanja ljudskih resursa, prvenstveno kroz upoznavanje prakse i iskustava članica EU. Brojni su zadaci u oblasti harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis communautaire</i> EU, a posebno u kvalitetnoj primjeni nove zakonske regulative. Brojni međunarodni projekti nameću dodatne finansijske obaveze Ministarstvu. Međunarodni integracioni procesi i sprovođenje reformi traže saradnju sa najširim krugom korisnika: asocijacije poljoprivrednika i drugih vidova organizovanja, socijalni partneri, lokalne akcione grupe i dr. Takođe, za uspjeh reformskih aktivnosti veoma je važna pravovremena i kvalitetna medijska prezentacija. Time se doprinosi podizanju demokratskih standarda, posebno u ruralnim sredinama. Stoga je potrebno u godišnjem agrobudžetu planirati sredstva za navedene namjene.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede, • brže i efikasnije sprovođenje reformi i pridruživanja EU, • uvođenje i primjena međunarodnih standarda, jačanje međunarodne saradnje i afirmacija Crne Gore i njenih potencijala, • jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi. • podizanje svijesti o značaju poljoprivrede i njenog razvoja u skladu sa EU modelom, • redovno i kvalitetno informisanje javnosti o mjerama agrarne politike i stepenu napretka u procesu EU integracija. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Ova mjera sa višestrukom namjenom usmjerena je u podršku:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ sprovođenju obaveza u EU integracijama: Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, NPI i drugih preuzetih obaveza kroz funkcionisanje stalnih (Grupa za EU integracije Poljoprivreda i ribarstvo) ili povremenih radnih tijela i komisija, kao i za dodatne troškove harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis</i> EU i dr., ➤ učlanjivanju Crne Gore u međunarodne organizacije koje su od značaja za razvoj poljoprivrede, ➤ realizaciji međunarodnih projekta koji se realizuju u sektoru poljoprivrede, ➤ aktivnosti savjetodavnih tijela koja su predviđena novim zakonima (Zakon o poljoprivredi, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modifikovanim organizmima i sl.), ➤ jačanju administrativnih i institucionalnih kapaciteta kroz dodatnu obuku kadra, podršku kreativnih kadrova i modernizaciju postojeće i nabavku nove opreme, ➤ odnosu sa javnošću u sprovođenju agrarne politike i predstavljanju procesa pristupanja EU. 	
Korisnici	Stručno savjetodavna tijela Ministarstva, ad hoc radne grupe i komisije, eksperti i grupe eksperata, kreativni kadrovi, elektronski i štampani mediji.	
Način plaćanja	Na bazi zahtjeva, fakture i dostavljenog izvještaja.	
Realizacija	Ministarstvo	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi odluka i rješenja Ministarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Branimir Vujačić (komp. 3,4,5,6); Ljiljana Simović (komp. 1,2,7) i Mirjana Racković (komp 8)	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	1.EU integracije: sprovođenje SSP, NPI, funkcionisanje Grupa za EU integracije Poljoprivreda i ribarstvo) ili povremenih radnih tijela i komisija, troškove harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis</i> EU	100.000
	2. Članstvo u međunarodnim organizacijama (FAO, OIV, IOC, GFCM, SWG i dr)	70.000
	3. Rad i aktivnosti savjetodavnih tijela koja su predviđena novim zakonima (Zakon o poljoprivredi, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o GMO),	50.000
	4. Usluge prevođenja	25.000

	5. Informatička podrška	25,000
	6. Jačanje administrativnih i institucionalnih kapaciteta: dodatna obuka kadra, podrška kreativnim kadrovima,	60.000
	7. Odnos sa javnošću: sprovođenje agrarne politike i predstavljanje procesa pristupanja EU	40.000
	8. ostali operativni troškovi	40.000
	Ukupno	410.000

Program 6

SPROVOĐENJE POPISA U POLJOPRIVREDI

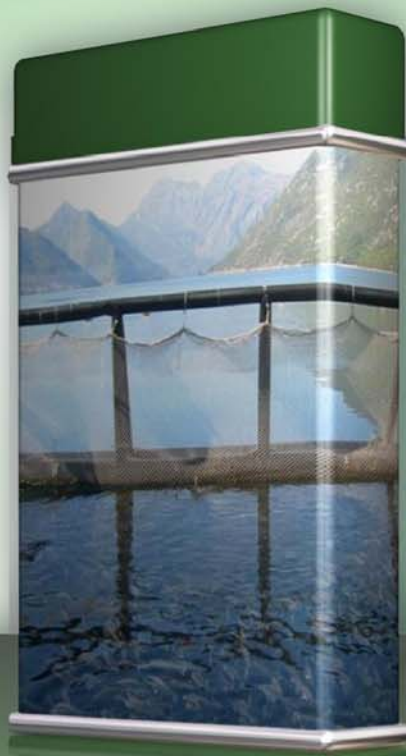
6. SPROVOĐENJE POPISA U POLJOPRIVREDI		
Razlozi za podsticaj	<p>Popis poljoprivrednih gazdinstava je neophodan osnov za izradu registara. Registri će služiti kao okvir za uzimanje uzorka za sva redovna statistička istraživanja u oblasti poljoprivrede. Značaj i prednosti statističkog istraživanja po osnovu uzoraka su višestruki u poređenju sa postojećom metodologijom.</p> <p>Poljoprivredni popis je obaveza svake zemlje članice EU.</p> <p>Posljednji poljoprivredni popis u Crnoj Gori sproveden je 1960. godine.</p> <p>Obaveza svake zemlje članice EUROSTAT-a je objavljivanje trogodišnjih istraživanja o strukturi farmi u poljoprivredi (Farm structure survey - FSS) koje se bazira na poljoprivrednom popisu.</p> <p>Dobijeni podaci iz poljoprivrednog popisa će služiti za poboljšano kreiranje poljoprivredne politike, sa krajnjim ciljem da se unapređuje poljoprivredna proizvodnja i poboljšavaju uslovi života ruralnog stanovništva u Crnoj Gori.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • da se obezbijede tačni, sveobuhvatni i međunarodno uporedivi podaci o broju poljoprivrednih gazdinstava, ukupnom korišćenju zemljišta u poljoprivredi, broju stoke po vrstama i kategorijama, poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi, i dr. • da dobijeni podaci posluže za postizanje ciljeva utvrđenih Zakonom o poljoprivrednom popisu, • da se u skladu sa Zakonom o statistici i statističkom sistemu uspostave i vode statistički registri kojima upravlja Zavod za statistiku Crne Gore. 	
Opis mjere i kriterijumi za finansiranje popisnih aktivnosti	<p>Glavni popis će se sprovesti 2009. godine, tokom ljeta. Tokom glavnog popisa, sva poljoprivredna gazdinstva, će biti popisana po principu obilaska od vrata do vrata.</p> <p>Sledeće jedinice će se oformiti popisom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poljoprivredna gazdinstva bez obzira na zanimanje članova njihovih domaćinstava (poljoprivrednici ili ne-poljoprivrednici) i mjesto gdje se nalaze (grad ili selo). ➤ Pravna lica i jedinice u sastavu pravnog lica, koja su u saglasnosti sa Nacionalnom klasifikacijom i razvrstana po pretežnoj djelatnosti u sektore: poljoprivreda, lov i šumarstvo ➤ Druga pravna lica i jedinice u sastavu pravnih lica, koja su u saglasnosti sa Nacionalnom klasifikacijom i koja nijesu razvrstana u sektoru poljoprivrede, lova, i šumarstva biće razvrstana prema pretežnoj djelatnosti, ako obavljaju aktivnosti u ovom sektoru. <p>Popisne aktivnosti koje će se finansirati su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. priprema glavnog popisa koja obuhvata, informacionu kampanju i ažuriranje popisnih oblasti. 2. štampa, distribucija i nabavka kancelarijskog materijala za potrebe popisa 3. obuka učesnika popisa 4. popisivanje (rad na terenu) 5. kontrola 6. obrada podataka 7. publikovanje 	
Korisnici	Zavod za statistiku Crne Gore-MONSTAT, odgovorno lice Radomir Đurović	
Način plaćanja	Uz poštovanje procedura za nabavke i plaćanja Svjetske banke.	
Realizacija	MONSTAT u saradnji sa Ministarstvom i Ministarstvom finansija	
Procedura realizacije	U skladu sa procedurama Svjetske banke	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice mr Branko Bulatović	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Ukupno	1.400.000

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

RIBARSTVO

B – 1: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I MARIKULTURE		
Razlozi za podsticaj	Ribarstvo je od posebnog značaja za ekonomski razvoj priobalnih zemalja kao što je Crna Gora, koja ima dragocjene ali neiskorišćene resurse u ovom sektoru. Međutim, iskorišćavanje ribljih resursa treba da se vrši u skladu sa održivim ekonomskim, ekološkim i socijalnim razvojem što se ostvaruje, između ostalog, pravilnim i racionalnim obavljanjem ribolovnih djelatnosti i primjenom principa predostrožnosti u sprovođenju mjera zaštite i očuvanja živih resursa mora uz održavanje biološkog diverziteta. Istraživanja u ribarstvu su potrebna za popunjavanje nedostataka u razumijevanju ribarstva, postizanje ciljeva odgovornog upravljanja i za indentifikovanje novih mogućnosti za ribolov. Sektor morskog ribarstva i marikulture u mnogim segmentima nije dovoljno snažan da se takmiči sa efikasnijim partnerima iz Evrope koji mogu snabdijevati tržište po nižim cijenama od onih koje se plaćaju na domaćem tržištu. Stoga je potrebno nastaviti izgradnju efikasnog i konkurentnog sektora kroz podršku profesionalnim ribarima i uzgajivačima kako bi poboljšali stanje svojih brodova, uslove uzgoja i plasman svojih proizvoda na tržište.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • pouzdana procjena raspoloživih ribljih resursa za najvažnije grupe vrsta (demersalne, sitne plave ribe, školjke) sa kapacitetom za utvrđivanje kvote za izlov, • poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora morskog ribarstva, • modernizovanje profesionalne ribarske flote, • poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture, • poboljšanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti ribarskih proizvoda i proizvoda marikulture, • jačanje udruženja ribara i uzgajivača. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se daje u formi grantova Udruženjima profesionalnih ribara za nabavku opreme za modernizaciju brodova u cilju smanjenja troškova popravki i održavanja kao i poboljšanja higijene i kvaliteta proizvoda, uslova rada i bezbjednosti na brodovima. U formi grantova se obezbjeđuje i podrška Udruženju marikulturista za kompletiranje centra za purifikaciju školjaka kao i poboljšanje plasmata proizvoda marikulture na tržište. Podržava se rad Instituta za biologiju mora, nadležne naučne ustanove za poslove morskog ribarstva i marikulture, koji obavlja godišnje monitoringe demersalnih i pelagičnih resursa, obalnog ribolova u Bokokotorskom zalivu, monitoring kvaliteta morske vode za marikulturu, eksperimentalni uzgoj školjaka (nova tehnologija).	
Korisnici	Udruženja profesionalnih ribara, Udruženje marikulturista, Institut za biologiju mora	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo, Institut za biologiju mora, odgovorno lice dr Aleksandar Joksimović	
Procedura realizacije	Uslov za korišćenje sredstava grantova je da Udruženja profesionalnih ribara i marikulturista dostave Ministarstvu prijavu za finasijsku podršku uz detaljno obrazloženje utroška sredstava i specifikaciju opreme koju planiraju da nabave. Podrška Institutu za biologiju mora se obezbjeđuje na bazi izvještaja o obavljenom monitoringu resursa i monitoringu kvaliteta vode kao i izvještaja o napretku primjene nove tehnologije za uzgoj školjaka.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Slavica Pavlović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	A. Strukturne mjere (u formi grantova) Podrška Udruženjima profesionalnih ribara (modernizacija brodova, poboljšanja higijene i kvaliteta proizvoda, poboljšanje uslova rada i bezbjednosti na brodovima.(100.000) Podrška Udruženju marikulturista (kompletiranje Centra za prečišćavanje školjaka, poboljšanje plasmata proizvoda marikulture na tržište.(60.000)	160.000
	B. Zaštita i održivo korišćenje morskog ribarstva (monitoring demersalnih i pelagičnih resursa, monitoring obalnog ribolova, monitoring kvaliteta vode za marikulturu uz procjenu uticaja uzgoja na životnu sredinu, eksperimentalni uzgoj školjaka (nova tehnologija))	55.000
	UKUPNO	215.000

B – 2: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE		
Razlozi za podsticaj	Slatkovodne ribolovne vode u Crnoj Gori svojim kapacitetima i čistom i kiseonikom bogatom vodom predstavljaju veliki potencijal za uzgoj ribe, posebno pastrmke, i razvoj sportsko ribolovnog turizma. Istraživanja ribolovnih voda i izrada ribolovnih osnova predstavljaju osnov kako održivo gazdovati ribljim fondom i planirati poribljavanje ribolovnih voda. Sektor akvakulture, odnosno uzgoja pastrmke, zbog starog matičnog stoka, neefikasnog načina uzgoja sa sporim prirastom, zbog gubitka vode na uzgajalištima, nije dovoljno snažan da se takmiči sa efikasnijim partnerima iz Evrope. Stoga je potrebno nastaviti izgradnju efikasnog i konkurentnog sektora kroz podršku uzgajivačima kako bi poboljšali stanje na svojim uzgajalištima kao i uslove uzgoja i plasmana svojih proizvoda na tržište.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • potpuna procjena raspoloživih ribljih resursa u ribolovnim vodama, urađene ribolovne osnove, • razvoj sportsko ribolovnog turizma, • poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture, • poboljšanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti proizvoda akvakulture, • jačanje aktivnosti sportsko ribolovnih klubova u zaštiti ribolovnih voda i ribljih resursa. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška poboljšanju konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture odnosi se na kofinansiranje uzgajivača za nabavku opreme za automatizaciju procesa uzgoja, nabavku opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranja proizvoda akvakulture na tržište.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 30 % vrijednosti opreme.</p> <p>Pravo na podršku imaju uzgajivači koji proizvode količinu ribe veću od 20 t.</p> <p>Podrška sportsko ribolovnim klubovima se obezbjeđuje za nabavku riblje mlađi za poribljavanje kao i kratkoročna pomoć za unapređivanje čuvanja i zaštite ribolovnih voda i organizovanje sportsko ribolovnih manifestacija.</p> <p>Podržava se rad Prirodno matematičkog fakulteta – Odsjek za biologiju u izradi ribolovne osnove kao i istraživanje endemičnih ribljih vrsta u ribolovnim vodama i njihova repopulacija.</p>	
Korisnici	Uzgajivači pastrmke, Sportsko ribolovni klubovi	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa Sportsko ribolovnim klubovima Prirodno matematički fakultet – Odsjek za biologiju	
Procedura realizacije	<p>Uslov za korišćenje sredstava je da uzgajivači pastrmke dostave Ministarstvu dokaz o nabavljenoj opremi kao i osnovne podatke o proizvodnim kapacitetima uzgajališta.</p> <p>Podrška Prirodno-matematičkom fakultetu se obezbjeđuje na bazi urađene ribolovne osnove kao i izvještaja o obavljenim istraživanjima endemičnih vrsta i sprovedenim mjerama na njihovoj repopulaciji.</p> <p>Podrška sportsko ribolovnim klubovima se obezbjeđuje na osnovu dostavljenih izvještaja i zapisnika inspektora o obavljenom poribljavanju i na osnovu plana čuvanja i zaštite ribolovnih voda.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Slavica Pavlović Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	A. Poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture (učešće u troškovima nabavke opreme za automatizaciju procesa uzgoja, opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranja proizvoda akvakulture na tržište)	50.000
	B. Zaštita i održivo korišćenje slatkovodnog ribarstva (izrada ribolovne osnove za sliv Pivskog jezera, istraživanje i repopulacija endemičnih ribljih vrsta, poribljavanje i unapređivanje zaštite ribolovnih voda)	50.000
	UKUPNO	100.000